

Ondernemers in Vlaanderen: impact CORONA 2021

Grootschalige studie bij lokale ondernemers
op gemeentelijk niveau

Universiteit Antwerpen

LMR
Local Market Research

Agenda

- 10u00: Overzicht over het impactonderzoek
- 10u15: Toelichting van enkele interessante bevindingen op Vlaams niveau
- 11u30: Vragen en antwoorden
- 11u50: Nawoord en vervolgtraject UNIZO
- 11u55: Nawoord en vervolgtraject VVSG

Bedankt om je microfoon uit te schakelen tijdens het webinar

Het webinar wordt opgenomen (beeld + geluid)

Vragen tijdens het webinar? Gebruik de chat functie

Doelstelling onderzoek

Omstandigheden

- Corona heeft een enorme impact op de zelfstandige ondernemers, handelaars, horeca, vrije beroepers en dienstverleners (“De ondernemers”)
- De impact van het coronavirus is lang relevant geweest, en zal wellicht nog een tijd nazinderen
- Samenwerking tussen lokale besturen en lokale ondernemers is cruciaal

Doelstelling

- Focus LOKAAL
- Steden en gemeenten een tool aanbieden om impact corona en maatregelen te meten en te beïnvloeden
 - Hoe groot is de impact op de lokale ondernemers
 - Hoe schatten zij het effect in op korte en lange termijn
 - Hoe ervaren zij de maatregelen en communicatie op lokaal niveau
 - Hoe kunnen stad/gemeente en ondernemers zo goed/efficiënt mogelijk samenwerken, elkaar versterken
- Praktisch inzetbare inzichten
 - Veel ruimte voor kwalitatieve informatie
- Betrekken van de ondernemers

Methode Onderzoek

- Online bevraging van de lokale ondernemers
 - Via communicatiekanalen en contacten van de steden en gemeenten
 - Directe e-mails, nieuwsbrieven, fysieke brieven, websites, sociale media, overlegorganen, ...
 - Via UNIZO
 - 2 waves
 - Onderzoek in september/oktober 2020
 - 2^e onderzoek in mei/juni 2021
- Thema's
 - Profiel onderneming (sector, personeel, type cliënteel, omzet, ...)
 - Impact corona voorbije maanden (omzet, personeelsbezetting, dienstverlening, operaties, ...)
 - Verwachte impact corona in de toekomst (tewerkstelling, leegstand, ...) / wat na september 2021?
 - Feedback communicatie over corona naar de lokale ondernemer
 - Feedback lokale steunmaatregelen
 - Feedback dienstverlening en ondersteuning gemeente
 - Samenwerkingsmodel gemeente – ondernemer in de toekomst
 - Open feedback en suggesties

Methode Onderzoek

- Overkoepelende vragenlijst voor alle gemeenten en steden
 - Individueel: gepersonaliseerd o.b.v. de realiteit per stad / gemeente
 - Dynamische vragenlijsten
 - Mogelijkheid toevoegen eigen vragen
- Eindresultaat
 - 89 steden en gemeenten namen deel
 - 75 aan 'wave 1' – 5704 ondernemers
 - 72 aan 'wave 2' – 3186 ondernemers
 - Individueel rapport per stad, gemeente
 - (Anonieme) Benchmarking met vergelijkbare steden/gemeenten en Vlaamse resultaten
 - Vlaamse overkoepelende analyse

Enkele interessante bevindingen

- Focus onderzoek ligt lokaal: lokale impact corona, lokale inspanningen stad/gemeente, ...
- Maar... 1 overkoepelende vragenlijst > benchmarking en Vlaamse analyse
- De individuele rapporten vormen het zwaartepunt

Enkele interessante bevindingen...

- Kenmerken van de steekproef
- Impact corona op de ondernemer
- Lokaal beleid: gemeentelijke/stedelijke impact op de crisis

IMPACTONDERZOEK CORONA “WAVE 2”

Ondernemers, handelaars, horeca, vrije beroepers en dienstverleners

Vlaams rapport

15/07/2021

Prof. Patrick De Pelsmacker & Wolfgang Lefever

INLEIDING

- Alle Vlaamse Steden en Gemeenten kregen de kans om zich in te schrijven voor het grootschalig impactonderzoek van Corona op de lokale ondernemers, handelaars, horeca, vrije beroepers en dienstverleners. Voor de vlotte leesbaarheid, spreken we verder in dit rapport over “**de ondernemers**”, daarmee de volledige doelgroep omvattend.
- Het onderzoek ontstond via een partnership tussen UNIZO, VVSG, Universiteit Antwerpen (prof. Dr. Patrick De Pelsmacker) en LMR (onderzoeksbureau en uitvoerende partner).
- Er werd een algemene vragenlijst opgesteld die peilde naar de impact van Corona op de lokale ondernemingen en die evalueerde hoe de inspanningen en steunmaatregelen van de stad of gemeente gepercipieerd werden door deze ondernemers.
- Het onderzoek bevat twee “waves” of bevragingen: een eerste bevraging (“wave 1”) werd gehouden in de maanden september en oktober 2020. Een tweede bevraging (“wave 2”) werd gehouden in de maanden mei en juni 2021, zodat de evolutie kon gemeten worden naarmate Corona verder evolueerde in onze maatschappij. De resultaten van de tweede bevraging worden in dit rapport gepresenteerd en, waar relevant, vergeleken met de resultaten van de eerste wave.
- 72 steden en gemeenten bevestigden hun deelname aan het onderzoek in wave 2 (3186 respondenten).

AANPAK ANALYSE

- De bevraging bestaat uit drie grote luiken:
 - Luik 1: kenmerken van de steekproef
 - Luik 2: gevolgen corona en plannen
 - Luik 3: lokaal beleid
- Structuur presentatie:
 - Overzicht antwoorden (luik 1-2-3)
 - Verbanden tussen luiken (kruistabellen)
 - Verbanden tussen luik 1 x luik 2/3
 - Verbanden tussen luik 2 x luik 3

RAPPORTERING ANALYSE

- Het overzicht van de resultaten geeft, waar relevant, steeds een vergelijking tussen de antwoorden van de twee bevestigingen.
- Bij de interpretatie van deze vergelijking dient rekening te worden gehouden met het feit dat de twee surveys verschillende periodes bevestigingen:
 - **“Wave 2”** = Peilt naar de **impact van “1 jaar corona”** (maart 2020 tot vandaag), afgenomen in mei en juni 2021.
 - **“Wave 1”** = Peilt naar de **impact van de eerste lockdown** (maart tot mei 2020) en de daaropvolgende periode, afgenomen in september en oktober 2020.
- In wave 2 werden sommige vragen toegevoegd aan/weggelaten uit de vragenlijst waardoor een vergelijking niet altijd mogelijk was. Ook wanneer een vergelijking niet zinvol was, werd deze achterwege gelaten.

RAPPORTERING ANALYSE

- Gerapporteerde steekproefgrootte (N) geeft steeds het aantal respondenten op een specifieke vraag uit de tweede bevraging (wave 2)
- Aantal respondenten (N) verschilt per vraag omdat de ondernemers niet verplicht waren elke vraag te beantwoorden en omdat bepaalde vragen slechts aan een deel van de respondenten werden gesteld
 - Voorbeeld: de vraag “Bent u gestart met online (of afstands-)handelen door corona?” werd enkel gesteld aan respondenten die “Nee” hebben geantwoord op de vraag “Verkocht u voor corona al online of vanop afstand?”
 - Voorbeeld: vragen over cadeaubonnen werden enkel gesteld indien de gemeente/stad waar de ondernemer actief is cadeaubonnen heeft uitgegeven aan haar bevolking (45 van de 72 steden en gemeenten)

ALGEMENE RESULTATEN

LUIK I – KENMERKEN STEEKPROEF

KENMERKEN STEEKPROEF

WAVE 2

3186 respondenten

Gemiddelde leeftijd:
49 jaar
(19 tot 80 jaar)

WAVE 1

5704 respondenten

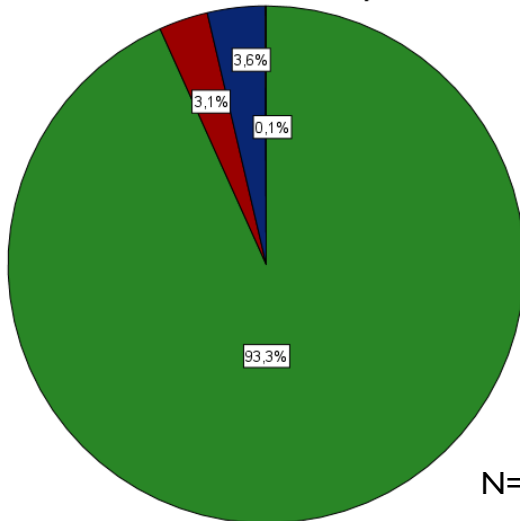
Gemiddelde leeftijd:
49 jaar
(21 tot 84 jaar)

KENMERKEN STEEKPROEF

WAVE 2

WAVE 1

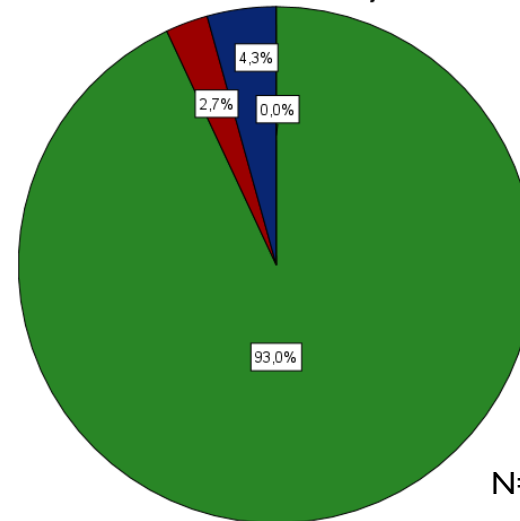
Hoe omschrijft u uw situatie?

N=3186

- Ik ben ondernemer, zelfstandige of vrije beroeper
- Ik ben ondernemer, zelfstandige of vrije beroeper - als franchisenemer of partner in een samenwerkingsverband
- Ik ben als werknemer gerant of verantwoordelijke
- Geen van bovenstaande situaties zijn van toepassing

Hoe omschrijft u uw situatie?

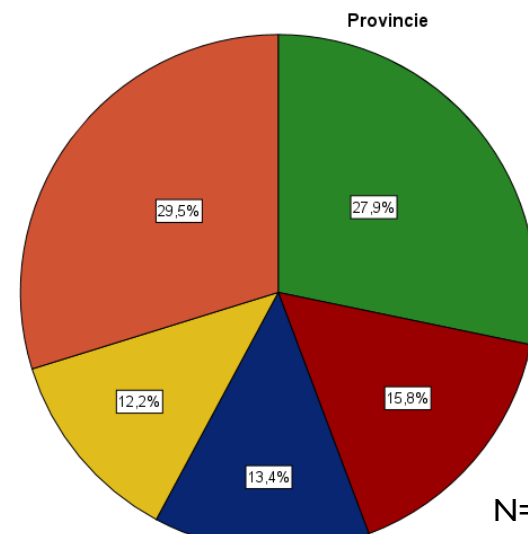
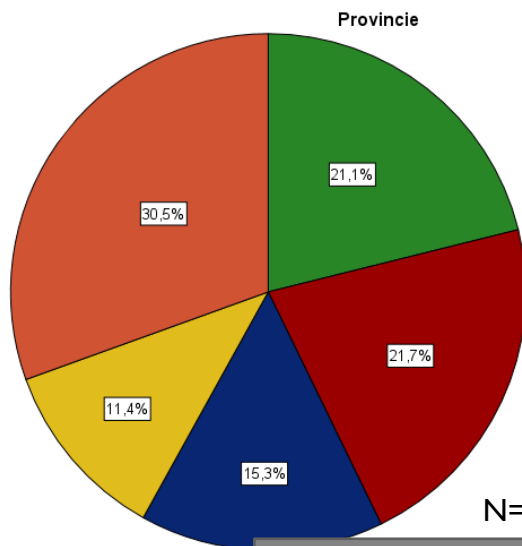
N=5645

- Ik ben ondernemer, zelfstandige of vrije beroeper
- Ik ben ondernemer, zelfstandige of vrije beroeper - als franchisenemer of partner in een samenwerkingsverband
- Ik ben als werknemer gerant of verantwoordelijke
- Geen van bovenstaande situaties zijn van toepassing

KENMERKEN STEEKPROEF

WAVE 2

WAVE 1

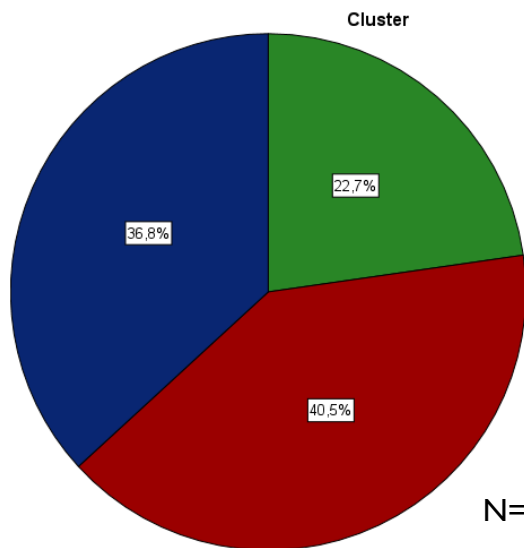

Het aandeel van ondernemers uit Limburg in de steekproef is toegenomen terwijl ondernemers uit Antwerpen minder vertegenwoordigd zijn.

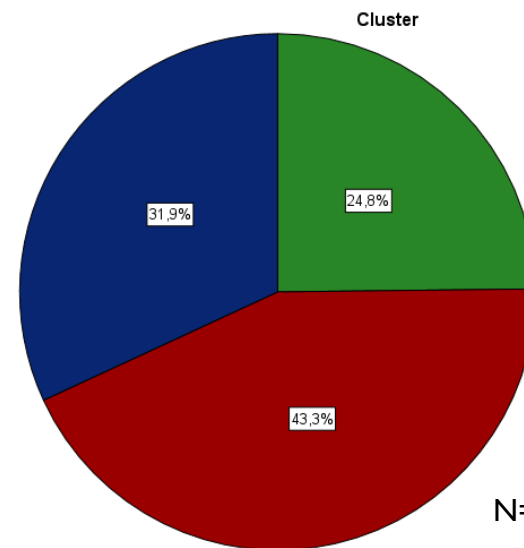
KENMERKEN STEEKPROEF

WAVE 2

WAVE I

N=3186

N=5641

Ondernemers uit kleine gemeenten (< 20.000 inwoners) zijn sterker vertegenwoordigd; proportioneel minder vertegenwoordigd uit centrumsteden.

IN WELKE SECTOR BENT U ACTIEF?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

	WAVE 2		WAVE 1
Domein	Aantal	% respondenten	% respondenten
Handelaar detailhandel (retail)	1065	33,4%	31,5%
Horeca	640	20,1%	20,2%
Zakelijke dienstverlener (B2B)	516	16,2%	14,8%
Persoonlijke dienstverlener (B2C)	381	12,0%	11,5%
Vrij beroep	284	8,9%	9,8%
Bouwsector	/	/	7,5%
Ambacht (wave 2: ... en productie)	194	6,1%	5,9%
Cultuur, sport en ontspanning	190	6,0%	5,5%
Events	/	/	5,5%
Zorgsector	123	3,9%	/
Landbouw en sierteelt	/	/	2,7%
Transport en logistiek	/	/	2,2%
Ambulant handelaar (markt, events, kermissen)	67	2,1%	1,5%
Verhuur	66	2,1%	/
Financiële instelling	28	0,9%	1,1%
Andere	395	12,4%	9,1%

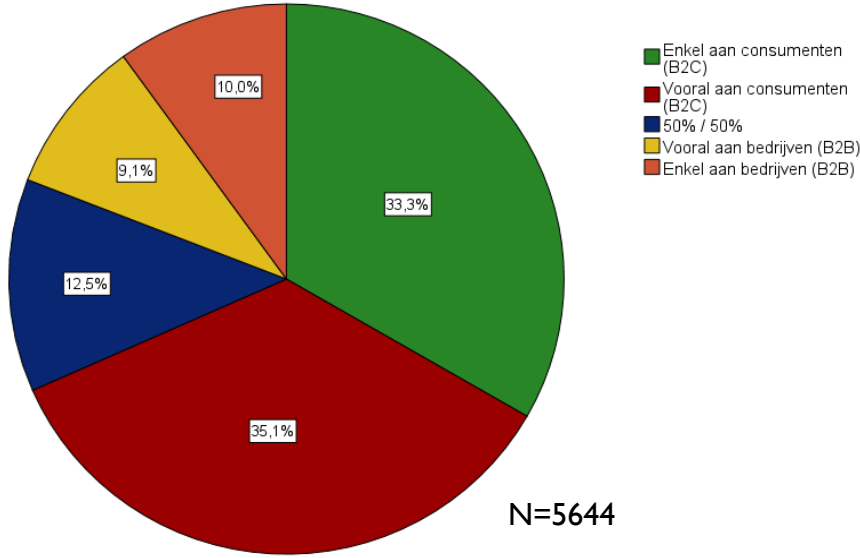
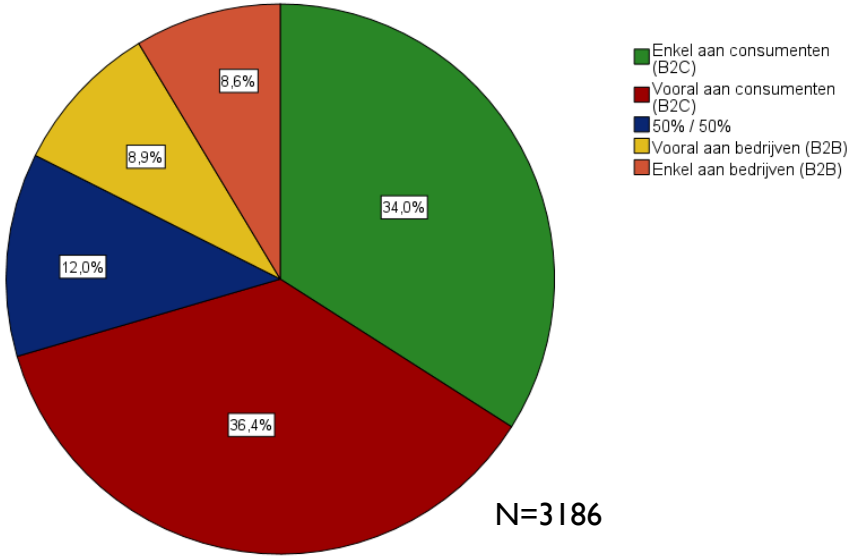
N=3184

De meeste respondenten zijn actief in retail, horeca, B2B en B2C.
 “/” betekent dat deze antwoordoptie niet beschikbaar was in de enquête.

GELIEVE OP ONDERSTAANDE SCHAAL DE VERDELING VAN UW CLIËNTEEL AAN TE DUIDEN: VAN ENKEL AAN BEDRIJVEN TOT ENKEL AAN CONSUMENTEN

WAVE 2

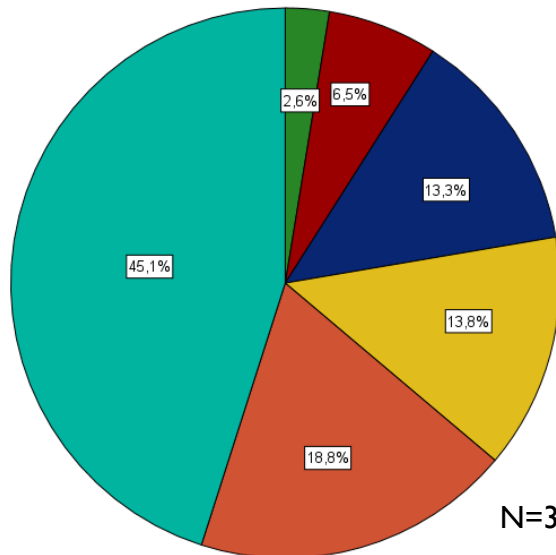
WAVE I

Voor 70% van de respondenten bestaat het cliënteel hoofdzakelijk uit consumenten.

HOE LANG IS UW ONDERNEMING AL ACTIEF?

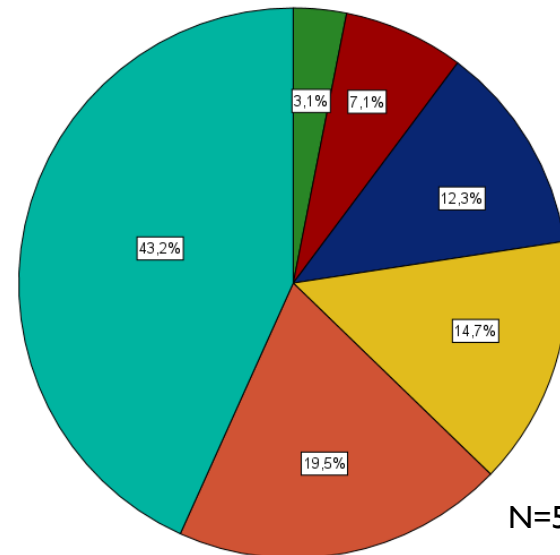
WAVE 2

N=3176

- Minder dan 1 jaar
- 1 jaar tot 2 jaar
- 3 jaar tot 5 jaar
- 6 jaar tot 10 jaar
- 11 jaar tot 20 jaar
- Meer dan 20 jaar

WAVE I

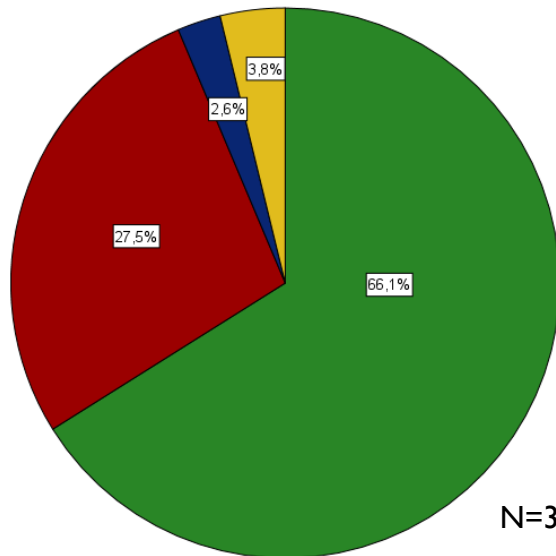
N=5644

- Minder dan 1 jaar
- 1 jaar tot 2 jaar
- 3 jaar tot 5 jaar
- 6 jaar tot 10 jaar
- 11 jaar tot 20 jaar
- Meer dan 20 jaar

Meer dan de helft van de respondenten is al langer dan 10 jaar actief met de onderneming.

TYPE ZAAK (FYSIEK EN/OF ONLINE)

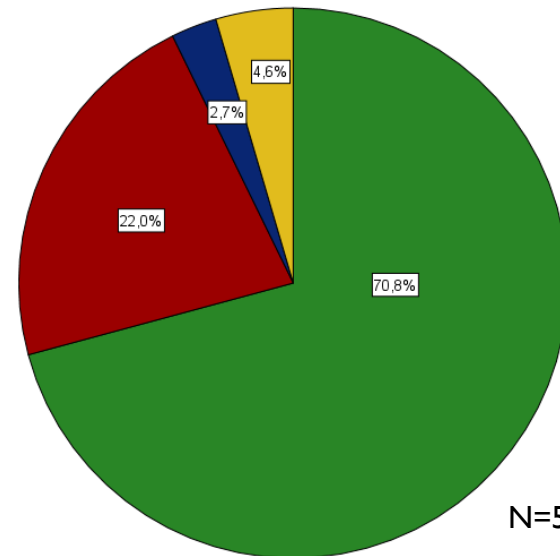
WAVE 2

N=3170

- Ik heb enkel een fysieke zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik heb een fysieke zaak (zaken) of activiteit(en), én een online zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik heb enkel een online zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik werk ambulant (kraam, foodtruck, ...)

WAVE 1

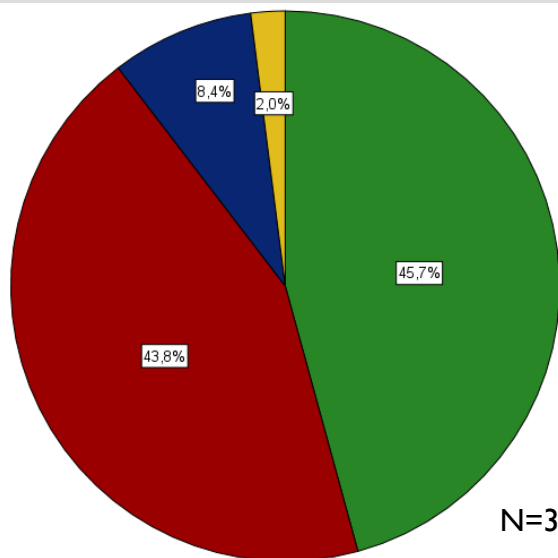
N=5644

- Ik heb enkel een fysieke zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik heb een fysieke zaak (zaken) of activiteit(en), én een online zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik heb enkel een online zaak (zaken) of activiteit(en)
- Ik werk ambulant (kraam, foodtruck, ...)

66,1% van de respondenten heeft enkel een fysieke zaak (tegenover 70,8% bij de vorige wave).

HOEVEEL WERKNEMERS TELT UW BEDRIJF, UZELF NIET INBEGREPEN, MOMENTEEL?

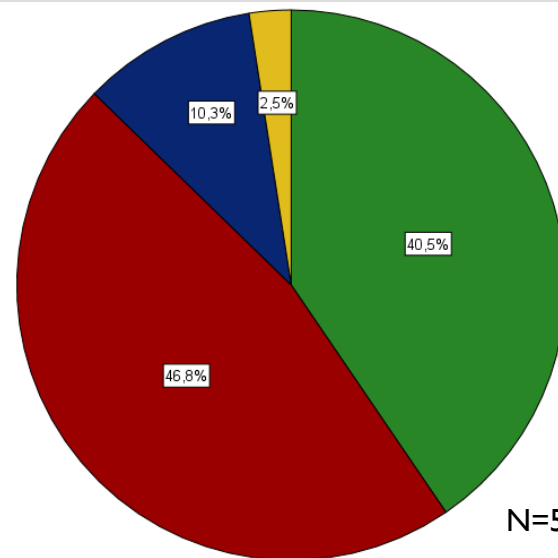
WAVE 2

N=3177

- Ik heb geen personeel
- 1 tot 9 werknemers
- 10 tot 49 werknemers
- 50 of meer werknemers

WAVE 1

N=5644

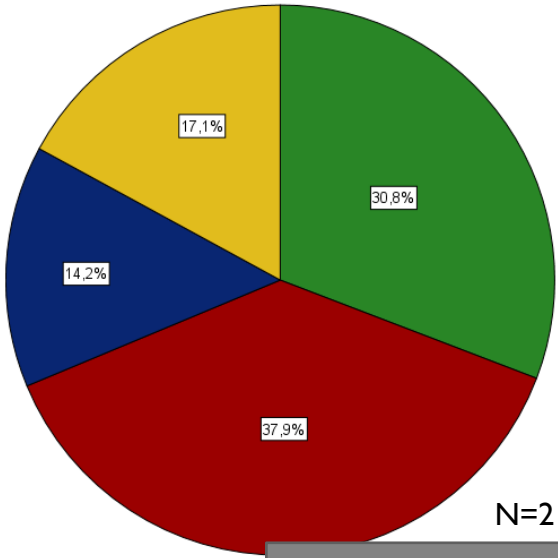
- Ik heb geen personeel
- 1 tot 9 werknemers
- 10 tot 49 werknemers
- 50 of meer werknemers

Bijna de helft van de respondenten heeft geen personeel.

WAT IS (BIJ BENADERING) DE OMZET DIE U IN NORMALE OMSTANDIGHEDEN IN 1 JAAR TIJD GENEREERT?

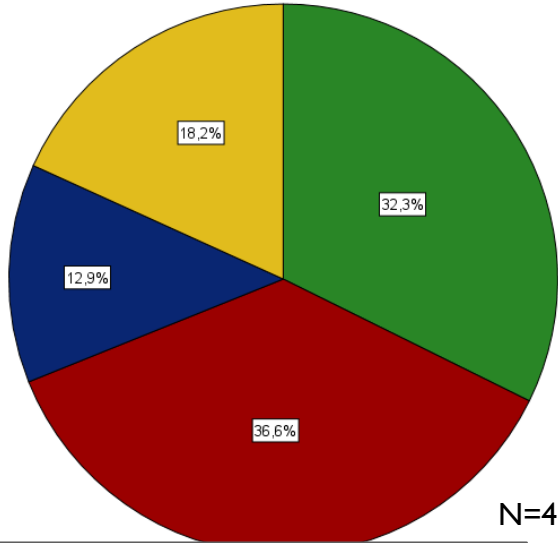
WAVE 2

WAVE 1

- Minder dan 100.000 euro
- Tussen 100.000 en 500.000 euro
- Tussen 500.000 en 1 mio euro
- Meer dan 1 mio euro

N=2103

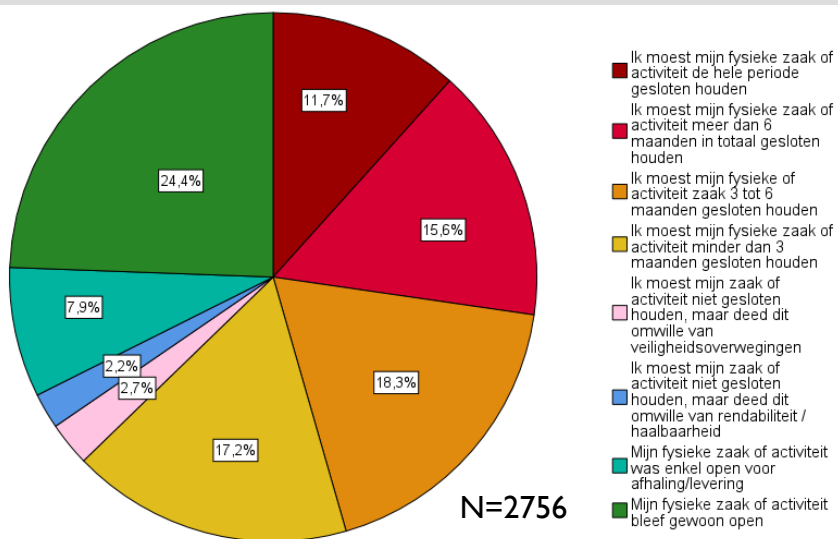
- Minder dan 100.000 euro
- Tussen 100.000 en 500.000 euro
- Tussen 500.000 en 1 mio euro
- Meer dan 1 mio euro

N=4142

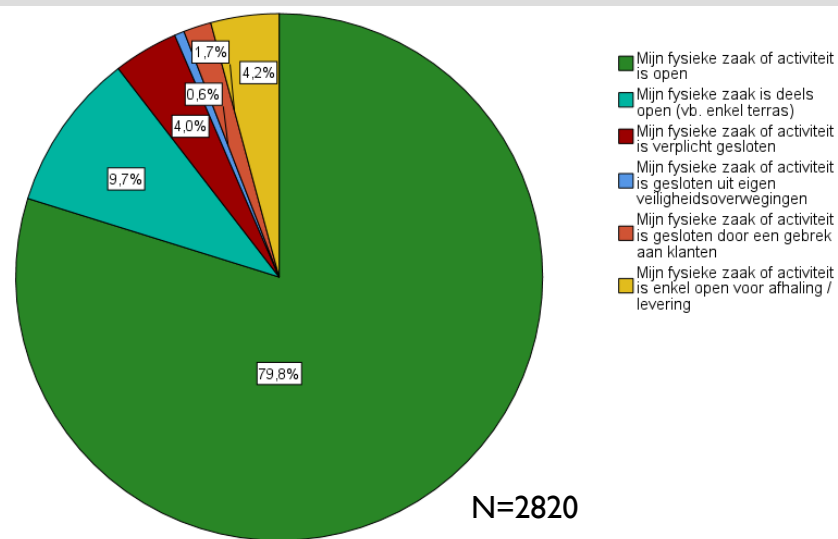
In normale omstandigheden draait ongeveer 30% van de respondenten een omzet van minder dan 100k. De grootste groep respondenten (38%) draait normaal een omzet tussen 100k en 500k.

LUIK 2 – GEVOLGEN & PLANNEN

HOE WERD U GETROFFEN TIJDENS “I JAAR CORONA”? (MAART 2020 TOT VANDAAG)

WAT IS DE STATUS VAN UW ONDERNEMING OP DIT MOMENT? (MEI/JUNI 2021)

Slechts een kwart van de fysieke zaken is gedurende de volledige periode open gebleven. Op dit moment is 6,3% van de fysieke zaken gesloten, terwijl bijna 80% volledig open is.

**WAT WAREN OF ZIJN UW BELANGRIJKSTE
BEZORGDHEDEN IN HET KADER VAN HEROPENEN /
OPEN HOUDEN VAN UW ZAAK NA DE LOCKDOWN?
(VERSOEPELING VAN DE MAATREGELEN) (MAX. 3)**

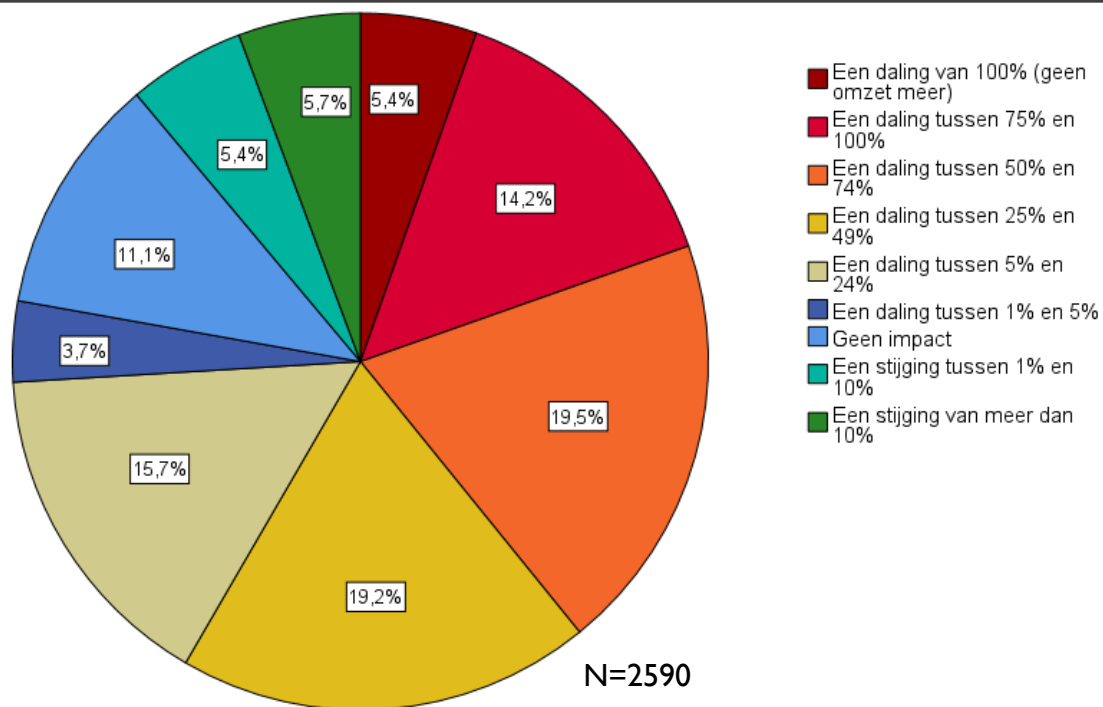
(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Bezorgdheid	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Geen	229	10,2%	5,2%
Veiligheid van mezelf/mijn medewerkers	1140	50,7%	56,2%
Financiële haalbaarheid	951	42,3%	52,2%
Veiligheid van klanten	904	40,2%	44,3%
Verlies van klanten	869	38,6%	41,0%
Verwarring over regels en richtlijnen	696	30,9%	28,3%
Mijn bedrijf terug op de kaart zetten (marketing)	362	16,1%	12,0%
Verlies van werknemers	137	6,1%	5,6%
Een aantal van mijn werknemers zal zich mogelijk niet laten vaccineren	26	1,2%	/
Andere	59	2,6%	3,7%

N=2249

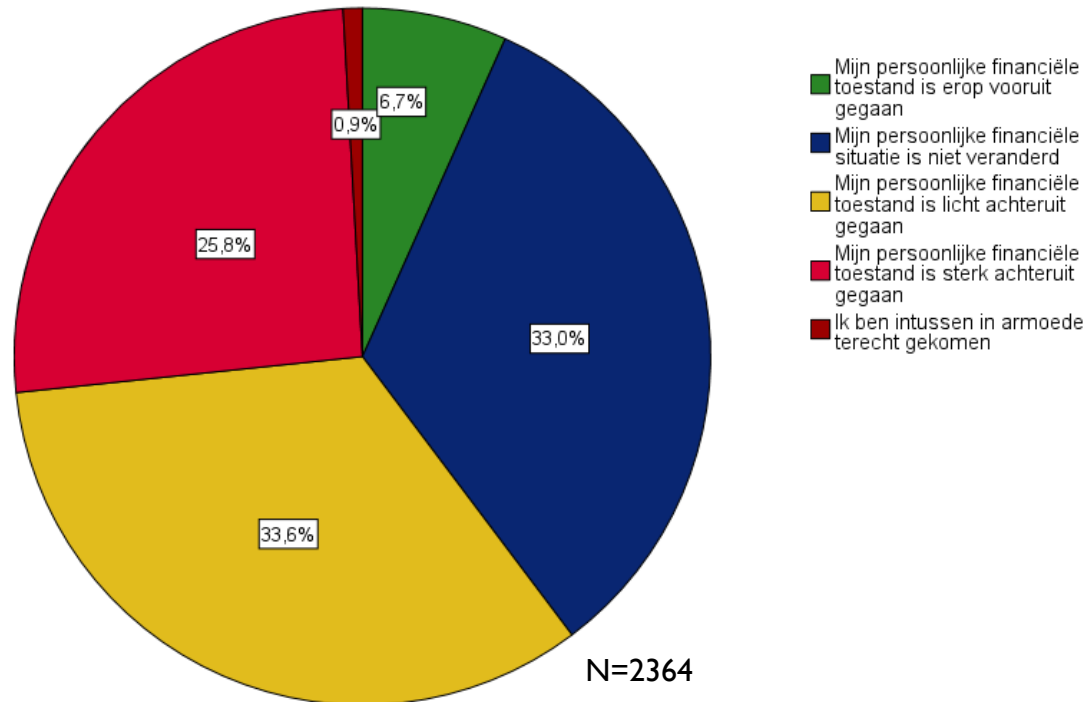
De belangrijkste bezorgheden zijn de veiligheid van zichzelf/medewerkers, financiële haalbaarheid en veiligheid en verlies van klanten. Ten opzichte van wave I maken de respondenten zich minder zorgen.

WAT WAS (BIJ BENADERING) HET EFFECT VAN 1 JAAR CORONA OP UW OMZET IN VERGELIJKING MET HET JAAR DAARVOOR?

Bijna 40% van de respondenten rapporteerde een daling van de omzet van minstens 50%.

WELKE STELLING PAST HET BEST BIJ UW
PERSOONLIJKE FINANCIËLE SITUATIE NU
TEGENOVER UW PERSOONLIJKE FINANCIËLE
SITUATIE VOOR CORONA?

Een kwart van de respondenten geeft aan dat hun financiële situatie sterk is achteruit gegaan.

WELKE KOSTEN WAREN VOOR U HET ZWAARST OM TE DRAGEN TIJDENS ... (MAX. 3)

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Kost	WAVE 2: ... HET JAAR CORONACRISIS?		WAVE 1: ... DE EERSTE LOCKDOWN?
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Belastingen & taksen	792	39,4%	26,4%
Financiële aflossingen (leningen, ...)	754	37,5%	36,4%
Huur / Lease kost fysieke locatie	686	34,1%	29,6%
Lopende contracten (leveranciers, boekhouding, ...)	638	31,7%	29,4%
Nutsvoorzieningen (elektriciteit, gas, water)	595	29,6%	26,7%
Voorraadkosten / Grondstoffen	471	23,4%	16,6%
Loonkost	437	21,7%	18,7%
Andere	94	4,7%	3,7%
Ik had geen kosten die zwaarder waren om dragen door corona	/	/	16,8%

N=2011

ZIJN ER KOSTEN WAAROP U OOK NA CORONA ZAL BLIJVEN BESPAREN?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Kost	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Nee	926	46,1%	49,0%
Ja, voorraadkosten / grondstoffen	418	20,8%	23,4%
Ja, loonkost	382	19,0%	22,5%
Ja, op lopende contracten (leveranciers, boekhouding, ...)	334	16,6%	13,1%
Ja, op nutsvoorzieningen (elektriciteit, gas, water)	262	13,0%	9,6%
Ja, financiële aflossingen (leningen, ...)	131	6,5%	5,4%
Ja, huur / lease kost	94	4,7%	4,1%
Andere	75	3,7%	3,0%

N=2008

46,1% van de respondenten geeft aan niet van plan te zijn om na corona op kosten te blijven besparen.

HOE WERD UW PERSONEELSBESTAND GEÏMPACTEERD TIJDENS...

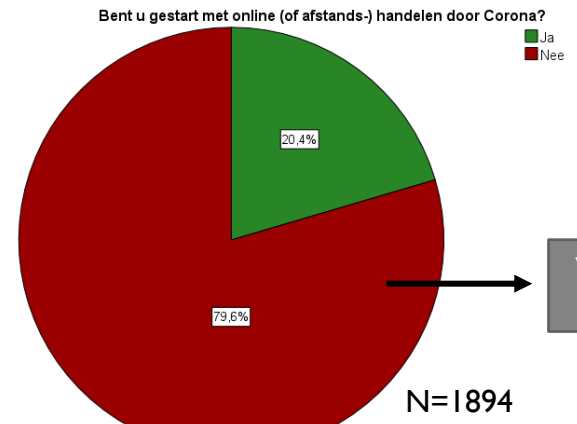
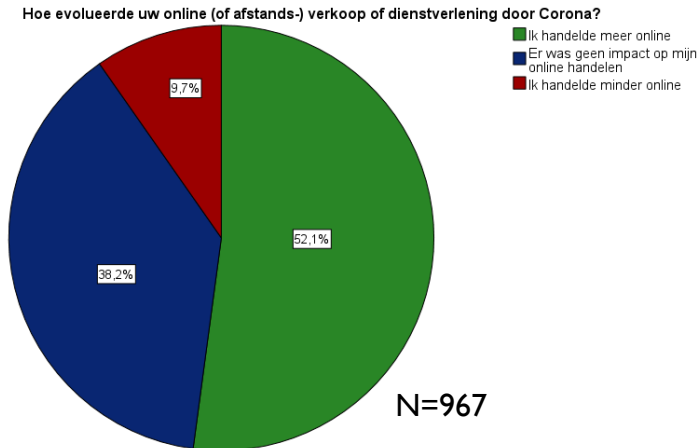
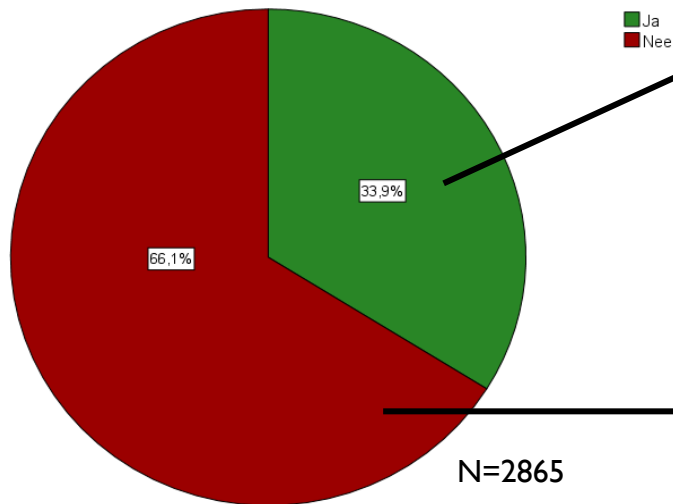
(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Impact	WAVE 2: ... HET JAAR CORONACRISIS?		WAVE 1: ... DE EERSTE LOCKDOWN?
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Er was geen effect op de personeelsleden	516	31,9%	25,7%
Al mijn personeel was tijdelijk werkloos	452	27,9%	39,5%
Een deel van mijn personeel was tijdelijk werkloos	293	18,1%	16,9%
Al mijn personeel was gedeeltelijk werkloos (minder uren)	158	9,8%	6,4%
Een deel van mijn personeel is ontslagen	122	7,5%	7,1%
Een deel van mijn personeel was gedeeltelijk werkloos	118	7,3%	6,4%
Er zijn meer mensen aan de slag door corona	76	4,7%	1,9%
Er werden meer uren gepresteerd door corona	38	2,3%	2,4%
Al mijn personeel is ontslagen	22	1,4%	1,5%
Ik antwoord liever niet	22	1,4%	1,5%
Andere	46	2,8%	3,7%

Minder dan 1/3^e van de respondenten ondervond geen impact op hun personeelsbestand.

N= 1619

VERKOCHT U VOOR CORONA AL ONLINE OF VANOP AFSTAND? (VIA EEN WEBSHOP, VIA TELEFOON, VIA E-MAIL, ...)

Volgende slide

1/3^e verkocht voor corona al online of vanop afstand. De helft van hen zag een toename in hun online handel door corona. Van de 2/3^e die dit nog niet deed, is 20% ermee gestart door corona.

WAAROM BENT U (NOG) NIET GESTART MET ONLINE (OF AFSTANDS-)VERKOOP / DIENSTVERLENING?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Reden	Aantal	% respondenten
Mijn producten of diensten laten dit niet toe	1059	70,8%
Ik verkies fysieke verkoop boven online	283	18,9%
Mijn operationele werking is hier niet op ingesteld	183	12,2%
Ik ken hier te weinig van	101	6,8%
Dit is (momenteel) te duur voor mij	91	6,1%
Ik vind dit te arbeidsintensief	67	4,5%
Ik heb hier nog niet over nagedacht	22	1,5%
Andere	80	5,3%

N=1496

De voornaamste reden dat 70% van alle respondenten (nog) niet gestart is met online of afstandsverkoop is dat hun producten of diensten dit niet toelaten.

WELK DEEL VAN UW OMZET GENEREERDE U ONLINE OF VANOP AFSTAND (IN % VAN UW OMZET)...

... TIJDENS HET JAAR
CORONACRISIS?

... VOOR HET JAAR
CORONACRISIS?

VOOR
CORONA AL
ONLINE
ACTIEF

Gemiddelde % van omzet
online =
58,5%

Gemiddelde % van omzet
online =
54,1%

N=851

GESTART
TIJDENS
CORONA

Gemiddelde % van omzet
online =
56,1%

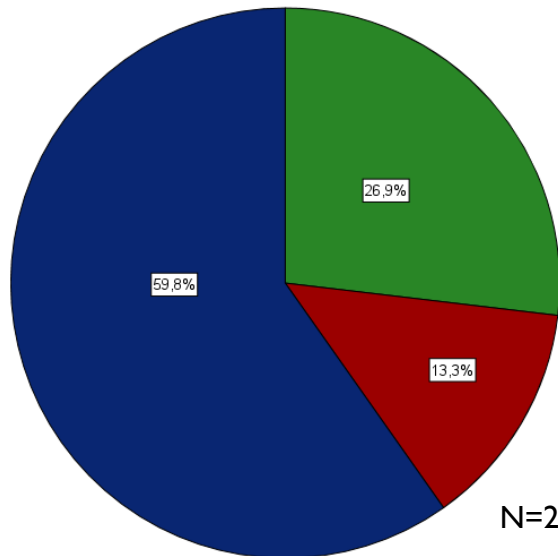
/

N=358

Het aandeel van online omzet bij ondernemers die voor de coronacrisis al online actief waren is gestegen met 4,4%-punt.

HOE WERD HET GEOGRAFISCH GEBIED VAN UW VERKOOP/DIENSTVERLENING BEÏNVLOED DOOR CORONA?

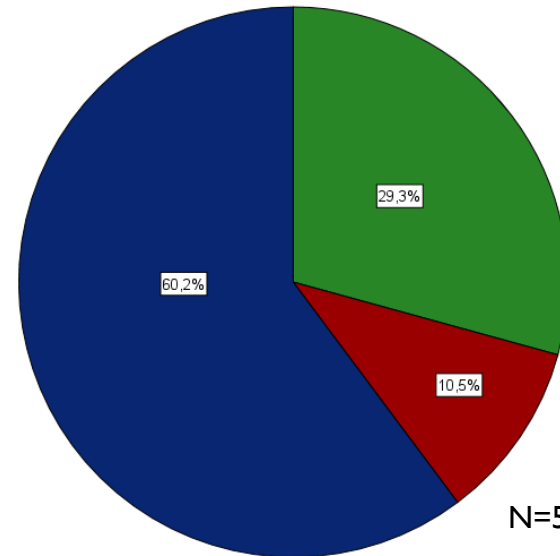
WAVE 2

N=2865

- Mijn cliënteel werd lokaler (kleinere geografische spreiding)
- Mijn cliënteel werd meer verspreid (grotere geografische spreiding)
- Ik ondervond hier geen impact van

WAVE 1

N=5704

- Mijn cliënteel werd lokaler (kleinere geografische spreiding)
- Mijn cliënteel werd meer verspreid (grotere geografische spreiding)
- Ik ondervond hier geen impact van

Ongeveer 1/4^e van de respondenten kreeg een lokaler cliënteel door corona.

**STEL DAT DE VEILIGHEIDSMATREGELEN ROND
SOCIAL DISTANCING VAN KRACHT ZOULDEN BLIJVEN
IN DE TOEKOMST, WELKE BLIJVENDE EFFECTEN ZOU
DIT HEBBEN VOOR UW ZAAK?**

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Effect	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Dit zou geen blijvende effecten hebben voor mijn zaak	1076	39,2%	34,1%
Ik zou minder producten/diensten kunnen verkopen	681	24,8%	30,2%
Mijn zaak zou niet meer rendabel zijn	480	17,5%	18,3%
Mijn zaak zou niet meer aantrekkelijk zijn voor klanten	433	15,8%	16,7%
Ik zou veel meer ruimte nodig hebben dan vandaag	361	13,1%	14,4%
Ik zou minder personeel kunnen aanhouden	349	12,7%	15,0%
Ik zou mijn kostenstructuur sterk moeten verlichten	287	10,4%	13,0%
Ik zou veel meer focussen op online verkoop/dienstverlening	198	7,2%	10,3%
Ik zou mijn processen verder digitaliseren	176	6,4%	6,7%
Ik zou een andere locatie moeten zoeken	129	4,7%	4,9%

N=2747

Bijna 40% van de ondernemers verwacht geen blijvende effecten. Indien wel, vreest men vooral minder producten/diensten te kunnen verkopen.

WELKE AANPASSINGEN IN UW BEDRIJF ZAL U OOK NA CORONA BLIJVEN BEHOUDEN?

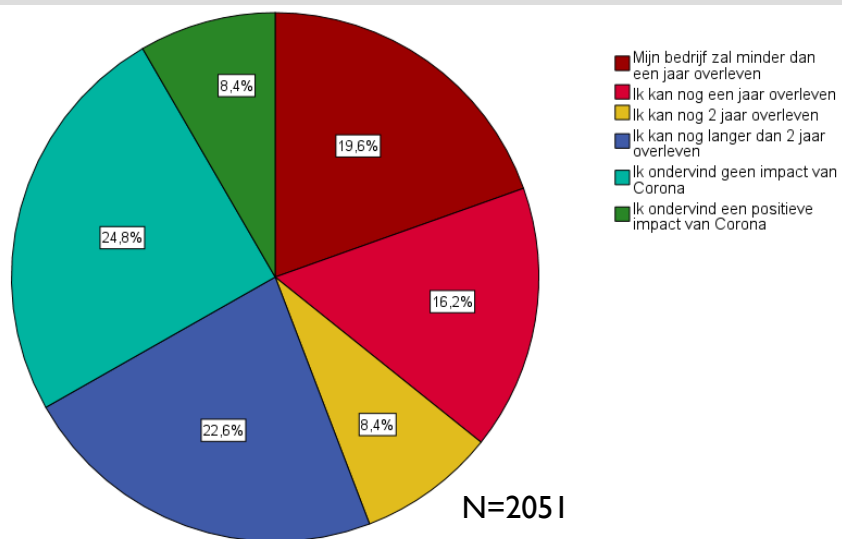
(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Aanpassing	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Ik zal blijven besparen op mijn kostenstructuur	631	23,0%	25,8%
Ik zal meer online blijven verkopen	449	16,3%	16,6%
Mijn operationele manier van werken zal anders blijven	434	15,8%	17,9%
Ik zal met minder personeel blijven werken	350	12,7%	15,7%
Ik zal andere producten/diensten blijven aanbieden	260	9,5%	10,0%
Ik zal bepaalde producten/diensten blijvend niet meer aanbieden	187	6,8%	7,0%
Mijn werknemers zullen meer van thuis blijven werken	111	4,0%	3,9%
Ik zal met meer personeel blijven werken	45	1,6%	1,1%
Geen van deze	1091	39,7%	37,6%
Andere	96	3,5%	3,6%

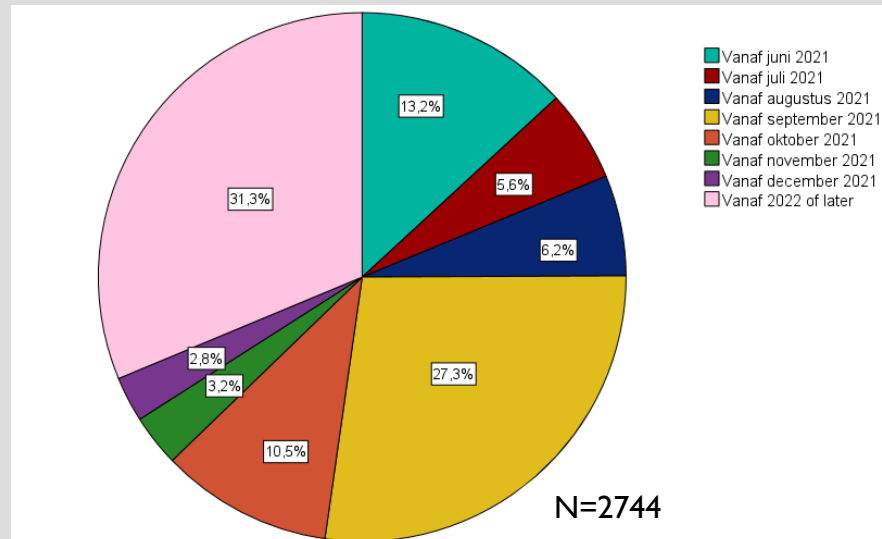
N=2747

23% van de respondenten verwacht te blijven besparen op hun kostenstructuur. Ook verwacht >15% meer online verkopen en een andere operationele manier van werken te behouden.

STEL DAT DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT. HOE LANG KAN UW BEDRIJF NOG OVERLEVEN?

AFGAANDE OP WAT U NU WEET OVER DE VACCINATIESTRATEGIE, WANNEER VERWACHT U DAT UW BEDRIJF TERUG NORMAAL ZAL KUNNEN FUNCTIONEREN?

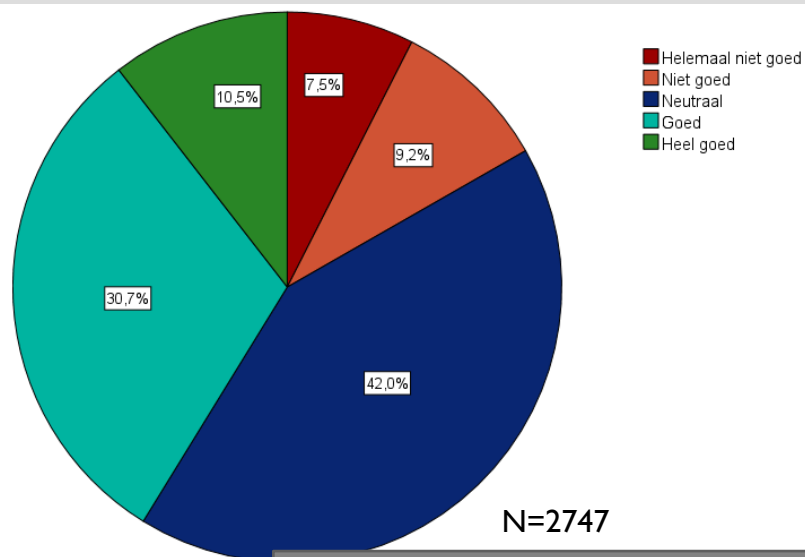

20% van de ondernemers denkt dat hun bedrijf minder dan een jaar zou overleven indien de coronacrisis ook na de zomer voortduurt. 35,8% schat hun overlevingskansen in op minder dan twee jaar. Meer dan 30% denkt pas normaal te kunnen functioneren vanaf 2022

LUIK 3 – LOKAAL BELEID

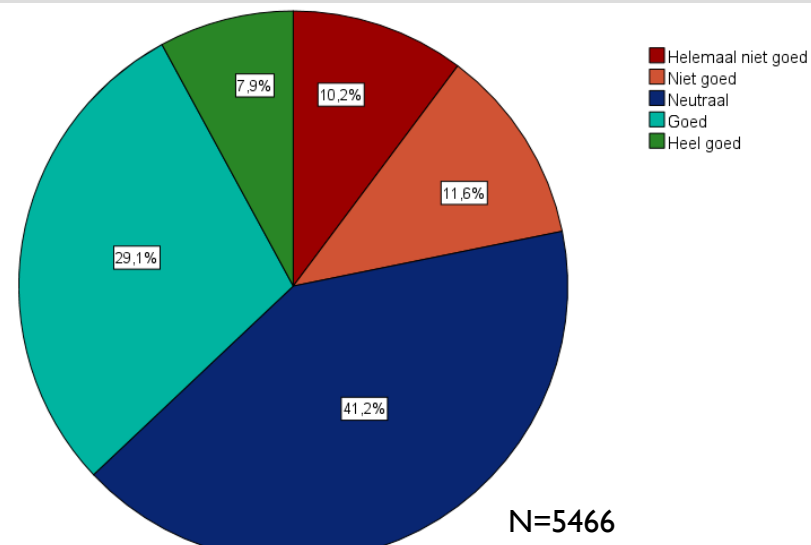
HOE ERVAART U DE COMMUNICATIE OVER DEZE CORONA CRISIS VAN DE STAD/GEMEENTE NAAR U ALS ONDERNEMER?

WAVE 2

N=2747

WAVE 1

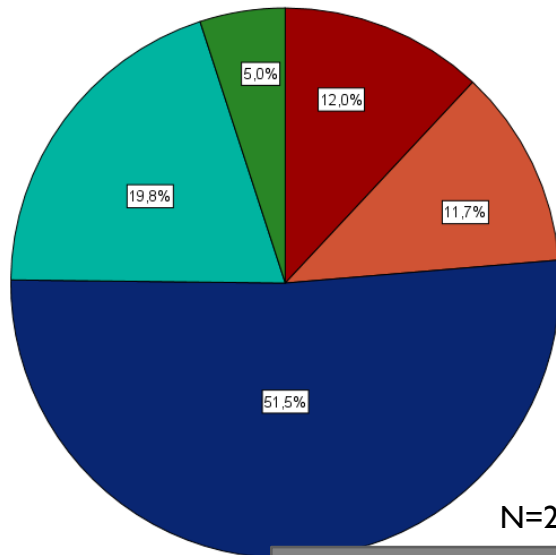

N=5466

Men ervaart de communicatie van het lokaal beleid grotendeels neutraal tot goed. De meningen zijn iets positiever dan bij de vorige enquête.

HOE ERVAART U DE CORONA STEUNMAATREGELEN (IN HET ALGEMEEN) VAN DE STAD/GEMEENTE NAAR U ALS ONDERNEMER?

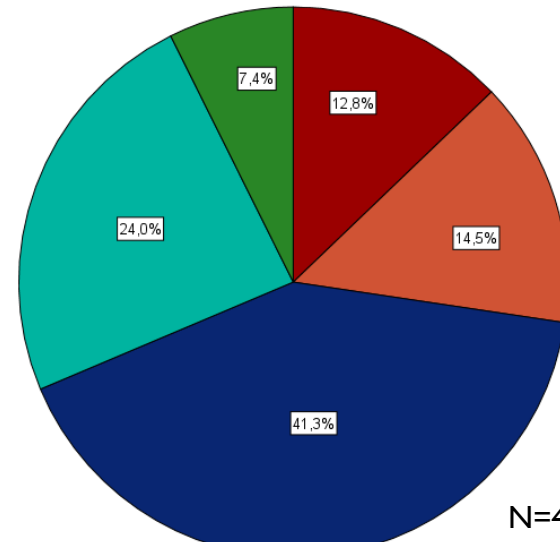
WAVE 2

N=2607

■ Helemaal niet positief
■ Niet positief
■ Neutraal
■ Positief
■ Heel positief

WAVE 1

N=4343

■ Helemaal niet positief
■ Niet positief
■ Neutraal
■ Positief
■ Heel positief

Meer dan de helft van de respondenten staat neutraal tegenover de steunmaatregelen. Het aandeel van uitgesproken positieve én negatieve ervaringen is afgenomen.

**MET WELKE INITIATIEVEN EN STEUNMAATREGELEN
ZOU DE STAD/GEMEENTE U (VERDER) NA/DOOR
(WAVE 2/WAVE 1) DE CORONACRISIS KUNNEN
HELPE N?**

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Initiatief/Steunmaatregel	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Geen	395	15,2%	14,0%
Belastingverminderingen	1066	41,1%	46,8%
Aankoopbonnen voor de bevolking (shop lokaal)	759	29,2%	28,3%
Gratis parkeren (waar nu betalend parkeren geldt)	613	23,6%	19,7%
Hulp in marketing en promotie (bv. "shop lokaal)	475	18,3%	19,5%
Lokale gunning van overheidsopdrachten	368	14,2%	/
Renteloze/interessante leningen voor ondernemingen in moeilijkheden	348	13,4%	16,6%
Faciliteren grotere terrassen voor horeca	226	8,7%	7,8%
Ondersteuning in het voldoen aan de social distancing maatregelen	192	7,4%	11,3%
Hulp in het uitbouwen van een online verkoop/dienstverlening	184	7,1%	8,3%
Uitstel van betalingen	121	4,7%	8,6%
Meer informatie over corona	111	4,3%	6,9%
Extra opleidingen	92	3,5%	3,0%
Organisatie van beurzen	71	2,7%	/
Andere	181	7,0%	9,2%

N=2595

De voorkeur gaat naar steunmaatregelen zoals belastingverminderingen, aankoopbonnen en gratis parkeren.

WAT VOND U GOED IN DE AANPAK VAN CORONA DOOR DE STAD/GEMEENTE?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Positieve punten	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Niets	565	22,0%	26,1%
De communicatie over corona vanuit de stad/gemeente naar mij als ondernemer	921	35,8%	29,4%
De communicatie naar de bevolking over corona door de stad/gemeente	888	34,5%	33,8%
De steunmaatregelen die de stad/gemeente voorzien heeft	577	22,4%	23,5%
De praktische uitvoering van de voorziene steunmaatregelen	392	15,2%	13,6%
De interactie tussen de stad/gemeente en mij als ondernemer	343	13,3%	9,8%
Andere	120	4,7%	5,3%

N=2574

Vooraf de communicatie naar de ondernemers en naar de bevolking werden als positief ervaren. Ook lijkt er een algemeen positiever beeld over de aanpak tegenover de eerste wave.

WAT VOND U NIET GOED IN DE AANPAK VAN CORONA DOOR DE STAD/GEMEENTE?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

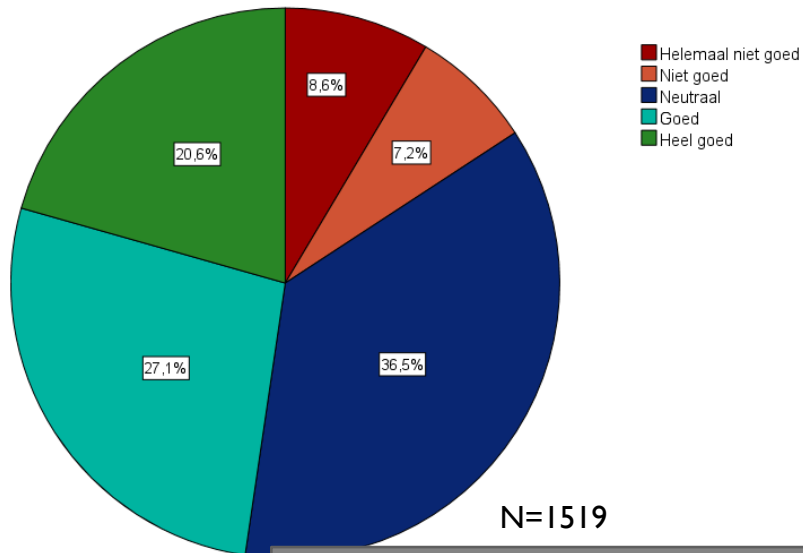
Negatieve punten	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Niets, ik vond het prima	1244	48,7%	42,0%
De interactie tussen de stad/gemeente en mij als ondernemer	527	20,6%	23,1%
De steunmaatregelen die de stad/gemeente voorzien heeft	502	19,6%	19,7%
De communicatie over corona vanuit de stad/gemeente naar mij als ondernemer	466	18,2%	24,9%
De praktische uitvoering van de voorziene steunmaatregelen	281	11,0%	12,1%
De communicatie naar de bevolking over corona door de stad/gemeente	190	7,4%	10,8%
Andere	146	5,7%	7,6%

N=2556

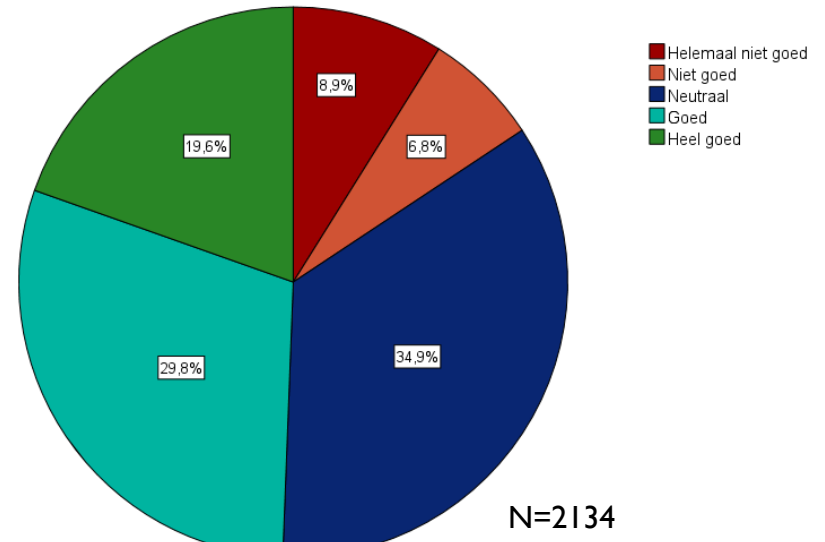
Bijna de helft van de respondenten vond de aanpak van corona door de stad/gemeente prima. Ook lijkt er een minder negatief beeld over de aanpak tegenover de eerste wave.

DE STAD/GEMEENTE HEEFT IN HET KADER VAN
CORONA AAN HAAR BEVOLKING CADEAUBONNEN
UITGEGEVEN OM LOKAAL TE WINKELN. HOE
ERVAARDE U DIT INITIATIEF?

WAVE 2

WAVE 1

Bijna de helft van de respondenten ervaarde de uitgegeven cadeaubonnen als een goed tot heel goed initiatief. Slechts 15,8% ervaarde dit initiatief als iets negatief.

WAAROM VOND U HET UITGEVEN VAN CADEAUBONNEN VOOR CORONA GEEN GOED INITIATIEF?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

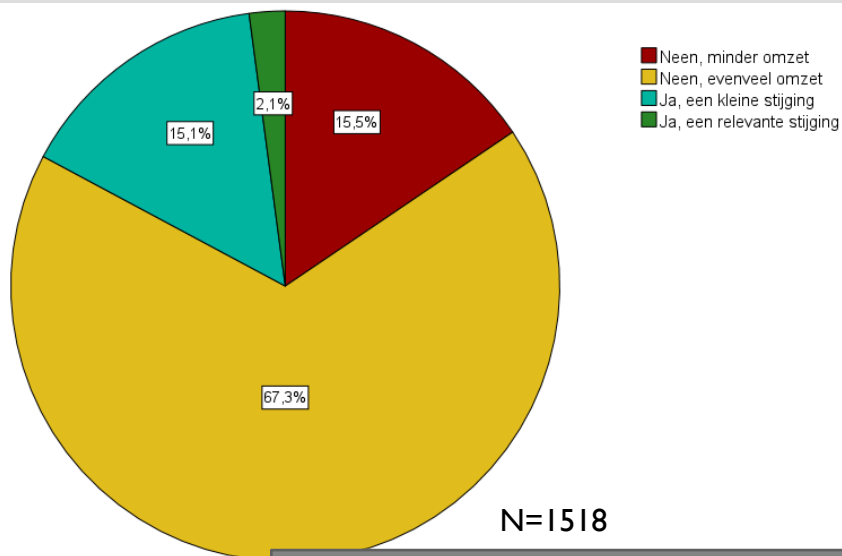
Reden	WAVE 2		WAVE 1
	Aantal	% respondenten	% respondenten
Ik ben een onderneming die hier geen extra klanten door kan aantrekken	129	53,8%	52,8%
Klanten die een bon gebruiken, zouden ook zonder bon gekomen zijn	61	25,4%	27,8%
Het is een budget dat op een andere manier efficiënter besteed kon worden	61	25,4%	27,8%
Het gebruik van de bonnen is te complex	47	19,6%	18,5%
De maatregel is te duur	17	7,1%	9,3%
Het bedrag van de bonnen is niet aantrekkelijk genoeg	13	5,4%	6,6%
Andere	51	21,3%	24,2%

N=240

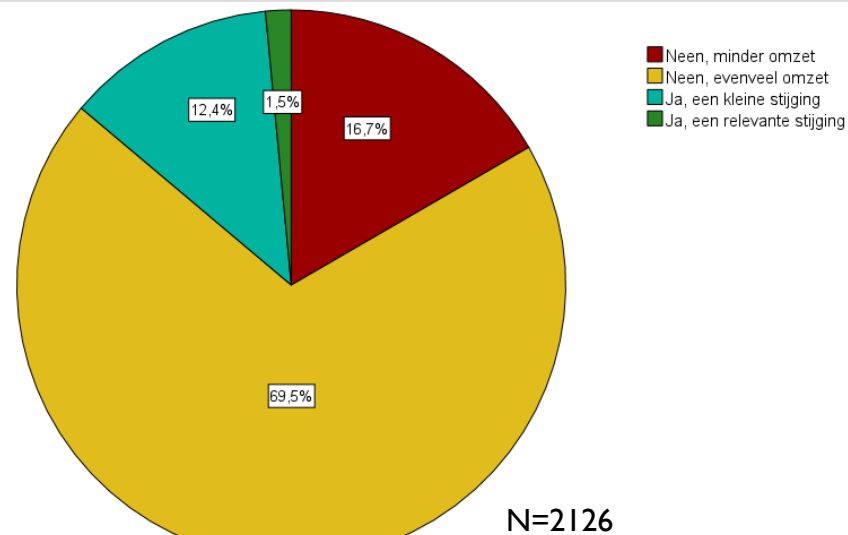
De respondenten die de cadeaubonnen geen goed initiatief vonden geven aan dat dit vooral komt doordat hun onderneming hier geen extra klanten door kan aantrekken.

DENKT U DAT U EXTRA OMZET HEEFT KUNNEN GENEREREN DANKZIJ DE CORONA CADEAUBONNEN?

WAVE 2

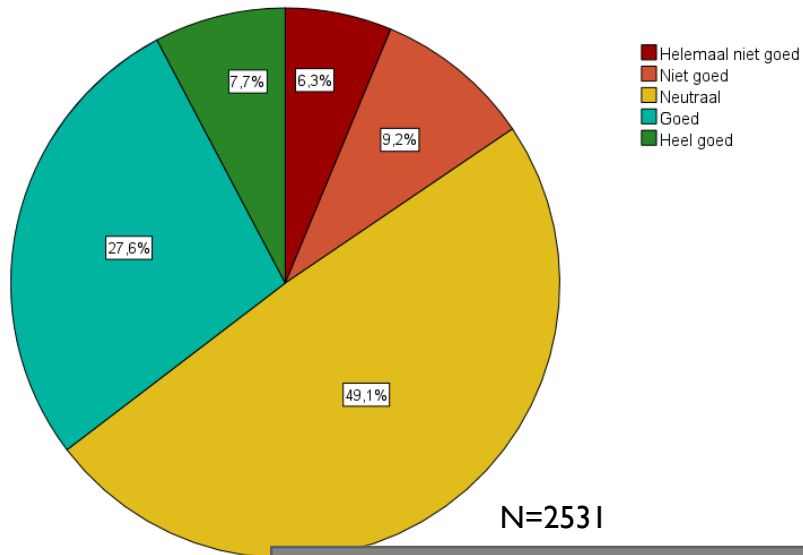
WAVE 1

Twee derden van de ondernemers rapporteert geen extra omzet gegenereerd te hebben dankzij de cadeaubonnen.

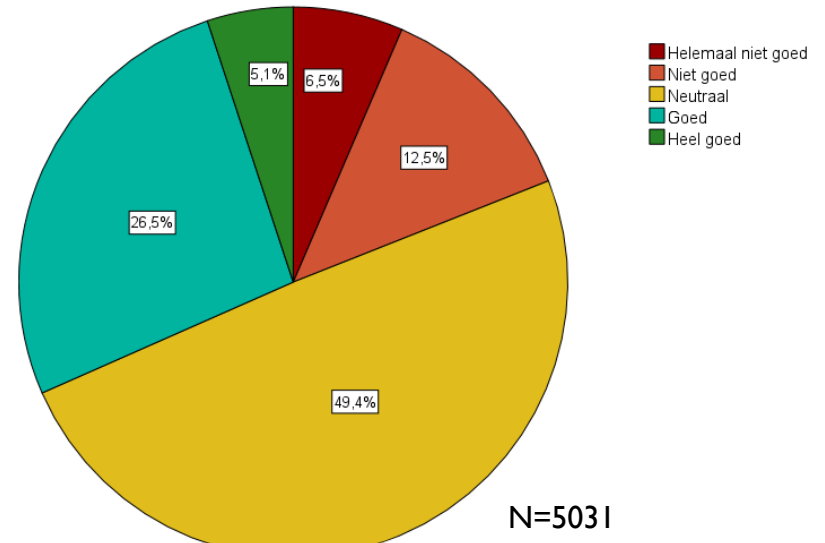
HOE ERVAART U MOMENTEEL ALS ONDERNEMER DE SAMENWERKING EN INTERACTIE MET DE STAD/GEMEENTE?

WAVE 2

N=2531

WAVE 1

N=5031

Bijna de helft van de ondernemers ervaart de samenwerking en interactie met het lokaal beleid als neutraal en ongeveer 35% ervaart het als goed tot heel goed.

VIA WELKE KANALEN ZOU U GRAAG
GEÏNFORMEERD EN BETROKKEN WORDEN BIJ HET
GEMEENTELIJK BELEID T.O.V. ONDERNEMERS?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Kanaal	Aantal	% respondenten
Nieuwsbrief	1553	61,5%
Fysieke bijeenkomsten/interactie	995	39,4%
Website	816	32,3%
Online bijeenkomsten/interactie	614	24,3%
Fysiek loket	296	11,7%
Ik wens niet geïnformeerd/betrokken te worden	102	4,0%
Andere	60	2,4%

N=2527

De meerderheid van de ondernemers zou graag geïnformeerd/betrokken worden via een nieuwsbrief. Ook is er grote vraag naar fysieke bijeenkomsten (39,4%) en een website (32,3%).

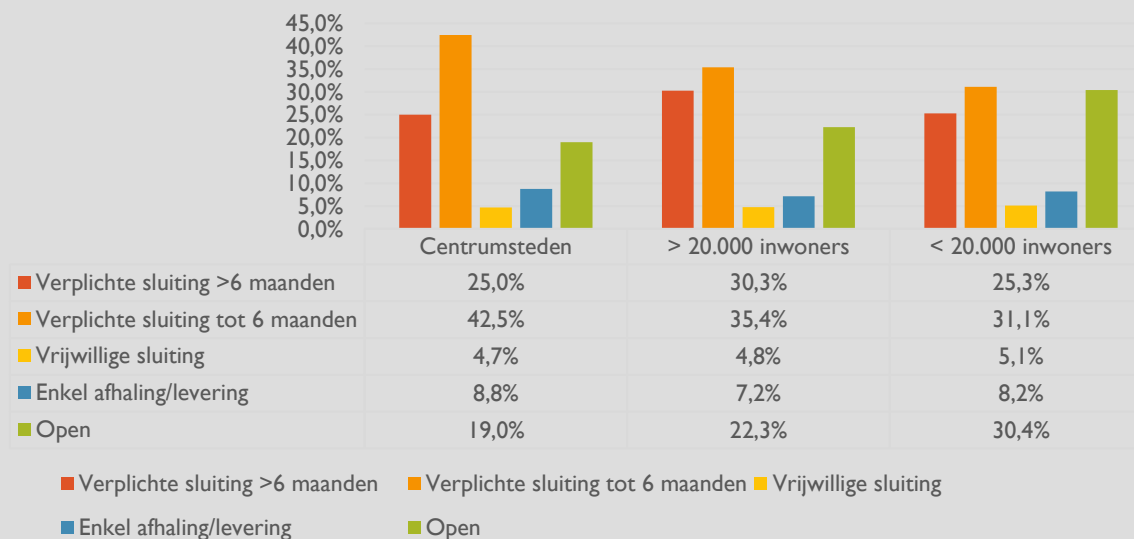
VERBANDEN TUSSEN
ONDERNEMINGSKENMERKEN,
GEVOLGEN VAN EN PLANNEN NA
CORONA, EN HET GEMEENTELIJK
BELEID

KRUISTABELLEN

CLUSTER TYPE STAD/GEMEENTE

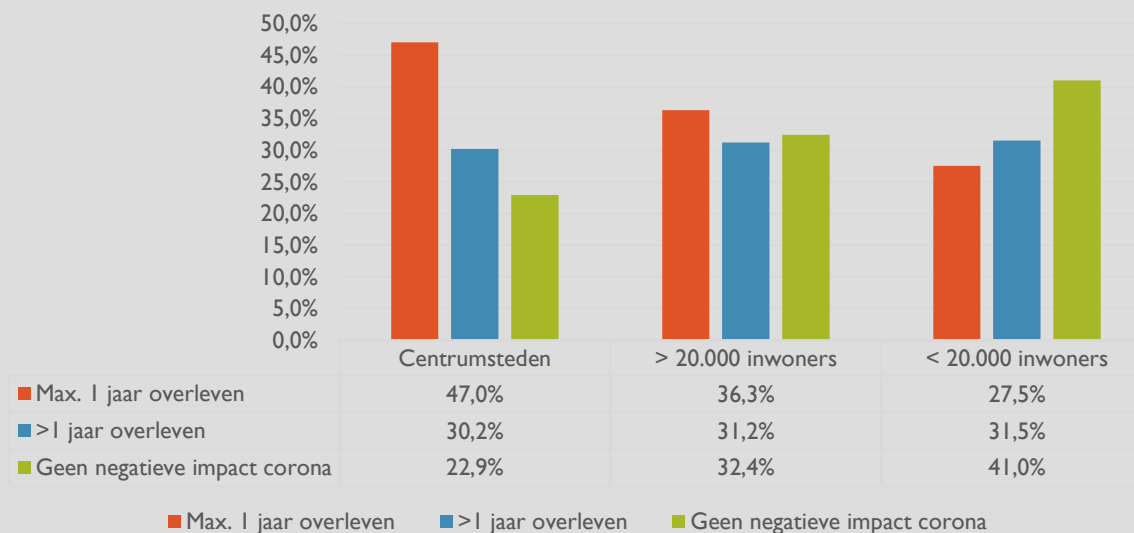
- Verbanden tussen cluster en gevolgen corona & plannen
- Verbanden tussen cluster en evaluatie lokaal beleid

STATUS ONDERNEMING TIJDENS “I JAAR CORONA” (N=2756)

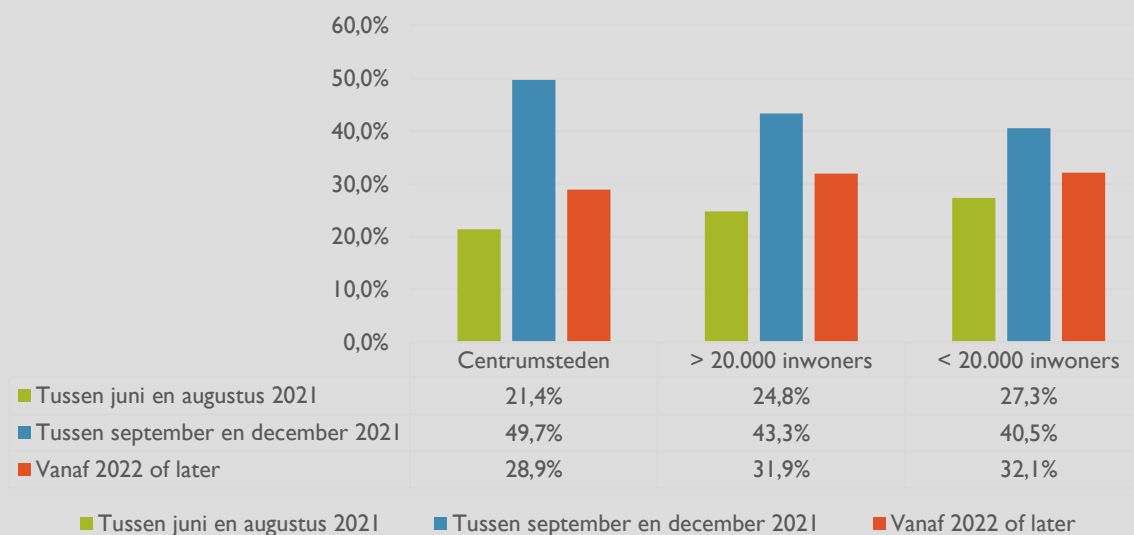
Hoe groter de bevolking, hoe meer verplichte sluitingen. Hoe kleiner de bevolking, hoe meer ondernemers open konden blijven. Een grotere aanwezigheid van horeca kan dit verklaren.

VERWACHTE IMPACT INDIEN DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT (N=2051)

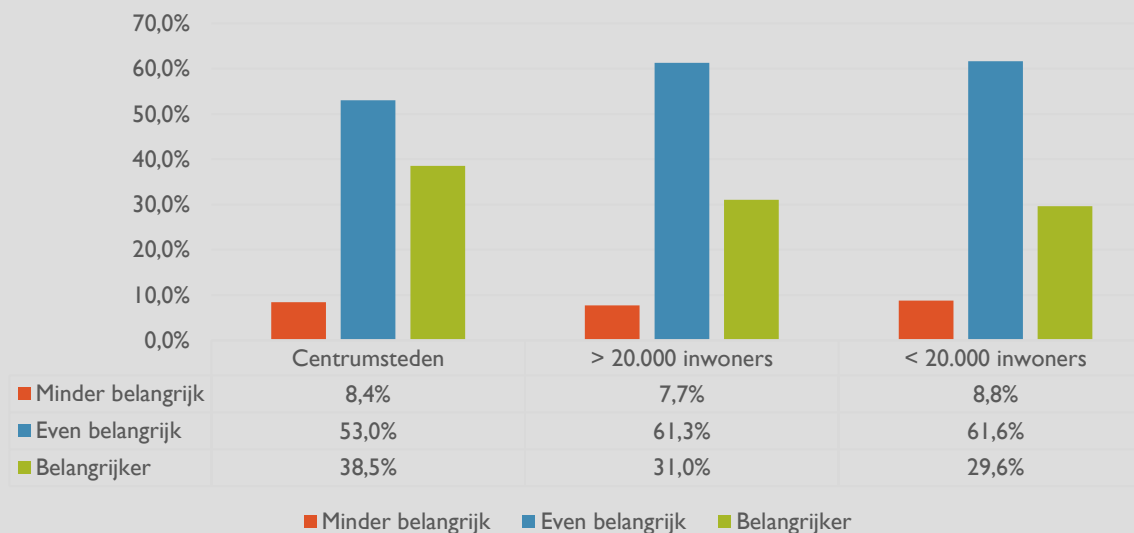
Ondernemers in centrumsteden schatten hun overlevingskansen bij een aanslepende coronacrisis negatiever in dan ondernemers in kleinere gemeenten. In kleine gemeenten zijn er relatief meer ondernemers die geen negatieve impact verwachten door corona.

WANNEER VERWACHT U DAT UW BEDRIJF OPNIEUW “NORMAAL” ZAL KUNNEN FUNCTIONEREN? (N=2744)

In centrumsteden zijn de verwachtingen het meest gematigd: bijna de helft van de respondenten denkt tussen september en december 2021 terug normaal te kunnen functioneren.

INTERACTIE EN SAMENWERKING MET LOKAAL BELEID WORDEN IN DE TOEKOMST... (N=2531)

Interactie en samenwerking met lokaal beleid worden in de toekomst belangrijker voor ondernemers in centrumsteden dan in kleinere gemeenten.

WAT VOND U GOED IN DE AANPAK VAN CORONA DOOR DE STAD/GEMEENTE?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Positieve punten	Centrum- steden	> 20.000 inwoners	< 20.000 inwoners
Niets	22,4%	21,6%	22,1%
De communicatie over corona vanuit de stad/gemeente naar mij als ondernemer	37,3%	34,0%	36,8%
De steunmaatregelen die de stad/gemeente voorziet	29,5%	23,8%	16,1%
De praktische uitvoering van de voorziene steunmaatregelen	18,1%	16,1%	12,3%
De interactie tussen de stad/gemeente en mij als ondernemer	12,1%	13,3%	14,2%
De communicatie naar de bevolking over corona door de stad/gemeente	32,3%	35,0%	35,3%
Andere	4,5%	4,3%	5,2%

De communicatie van het lokaal beleid naar zowel de bevolking als de ondernemers wordt bij alle categorieën het vaakst aangeduid als positief punt in de aanpak van corona. In centrumsteden worden de steunmaatregelen positiever ervaren dan in de andere gemeenten.

WAT VOND U NIET GOED IN DE AANPAK VAN CORONA DOOR DE STAD/GEMEENTE?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Negatieve punten	Centrum- steden	> 20.000 inwoners	< 20.000 inwoners
Niets, ik vond het prima	44,4%	48,0%	52,2%
De communicatie over corona vanuit de stad/gemeente naar mij als ondernemer	16,0%	20,1%	17,5%
De steunmaatregelen die de stad/gemeente voorziet	22,1%	19,8%	17,8%
De praktische uitvoering van de voorziene steunmaatregelen	14,3%	9,9%	10,1%
De interactie tussen de stad/gemeente en mij als ondernemer	19,2%	21,6%	20,4%
De communicatie naar de bevolking over corona door de stad/gemeente	9,6%	7,3%	6,1%
Andere	7,9%	5,1%	5,0%

Hoe lager het aantal inwoners, hoe meer ondernemers de aanpak van het lokaal beleid prima vonden.

VIA WELKE KANALEN ZOU U GRAAG GEÏNFORMEERD EN BETROKKEN WORDEN BIJ HET GEMEENTELIJK BELEID T.O.V. ONDERNEMERS?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

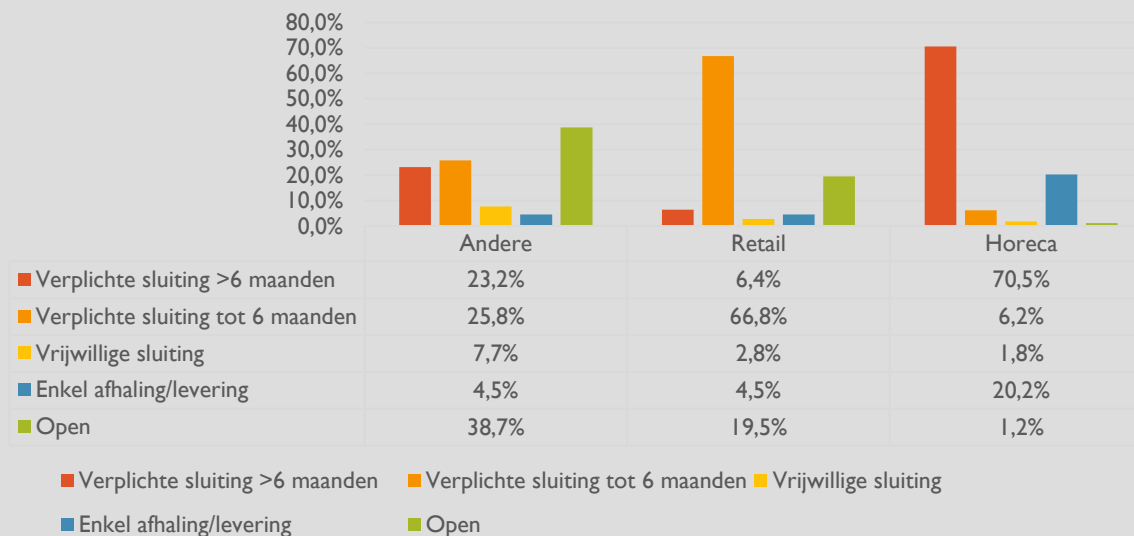
Kanalen	Centrum- steden	> 20.000 inwoners	< 20.000 inwoners
Fysieke bijeenkomsten/interactie	41,3%	38,7%	38,9%
Online bijeenkomsten/interactie	24,3%	24,0%	24,6%
Nieuwsbrief	60,4%	61,4%	62,2%
Website	31,6%	31,9%	33,3%
Fysiek loket	14,6%	13,0%	8,3%
Ik wens niet geïnformeerd/betrokken te worden	4,1%	3,1%	5,1%
Andere	2,7%	2,3%	2,2%

In alle categorieën geeft meer dan de helft van de ondernemers aan geïnformeerd te willen worden over het gemeentelijk beleid via een nieuwsbrief. Ook is er vrij veel vraag naar fysieke bijeenkomsten en een website.

SECTOR

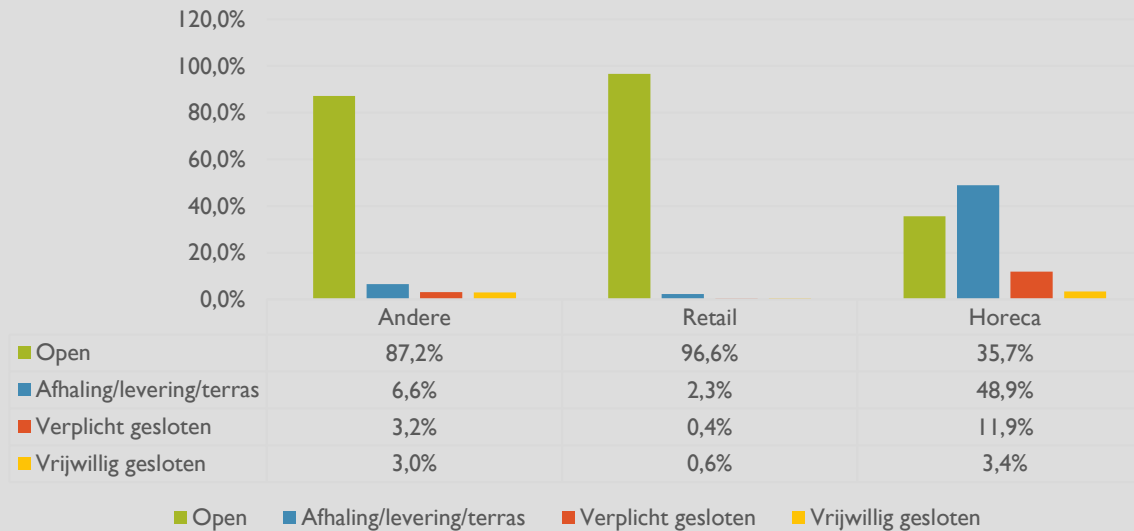
- Verbanden tussen sector en gevolgen corona & plannen
- Verbanden tussen sector en evaluatie lokaal beleid

STATUS ONDERNEMING TIJDENS “I JAAR CORONA” (N=2722)

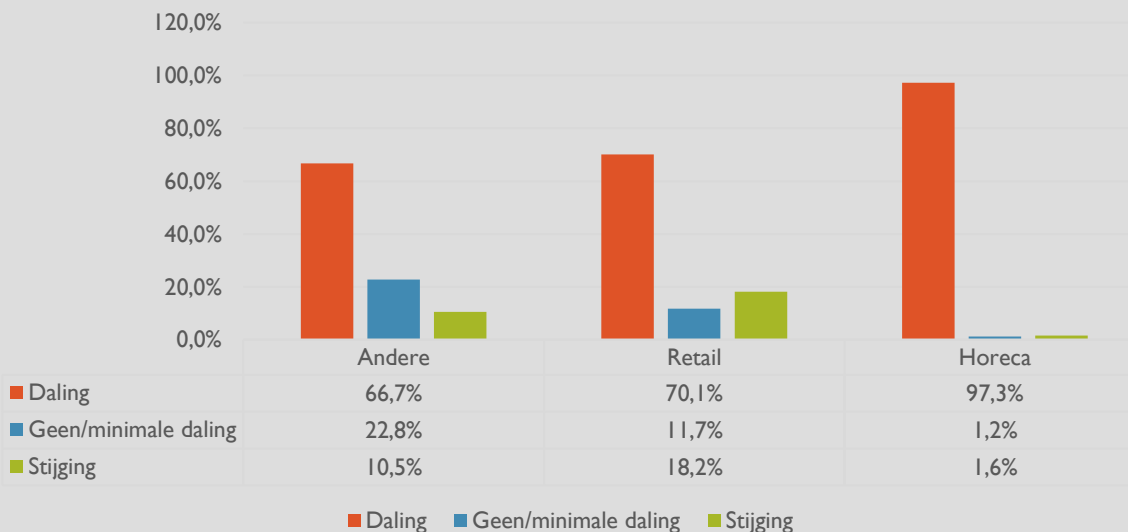
Horeca had tijdens het “jaar corona” het meest te maken met verplichte sluitingen van langer dan 6 maanden en retail met verplichte sluitingen tot 6 maanden.

STATUS ONDERNEMING NU (N=2784)

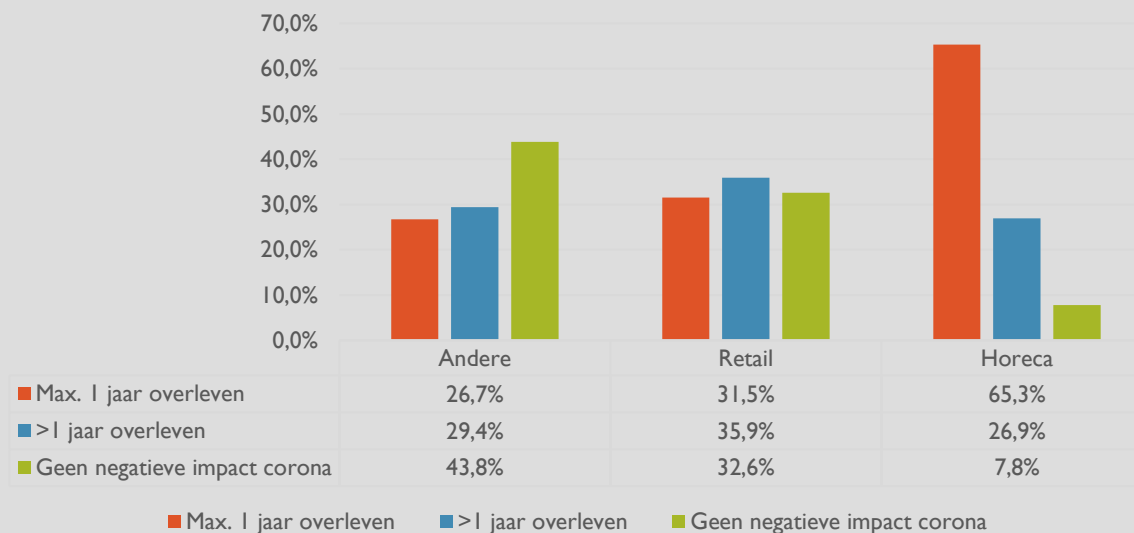
Vooral ondernemingen in de horeca ondervinden nu nog beperkingen op vlak van open zijn.

OMZET TIJDENS “1 JAAR CORONA” (N=2555)

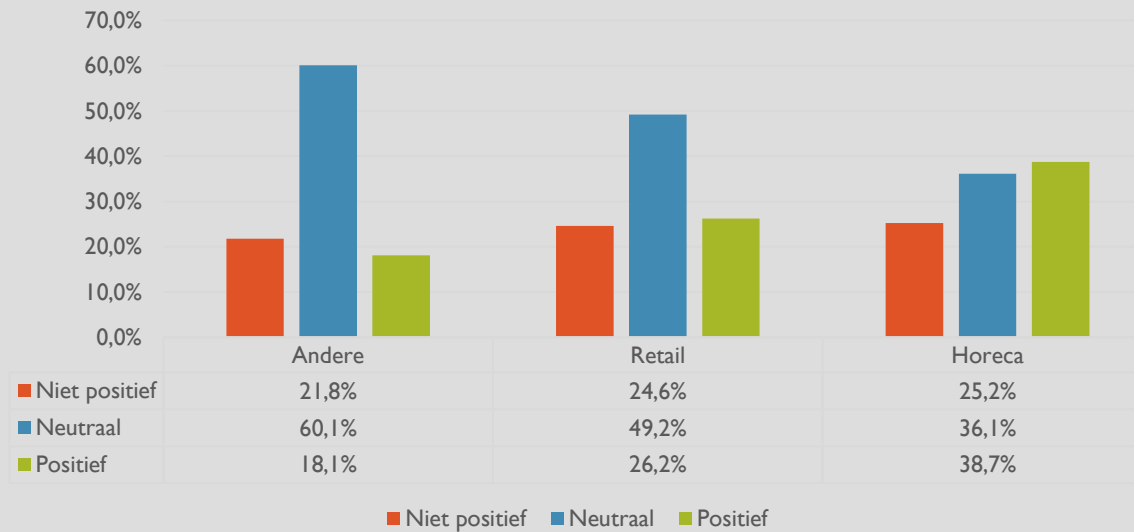
Bijna alle horecazaken in de steekproef kenden een daling van de omzet. Binnen de retailsector valt op dat 18,2% van de respondenten een stijging van de omzet rapporteren.

VERWACHTE IMPACT INDIEN DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT (N=2027)

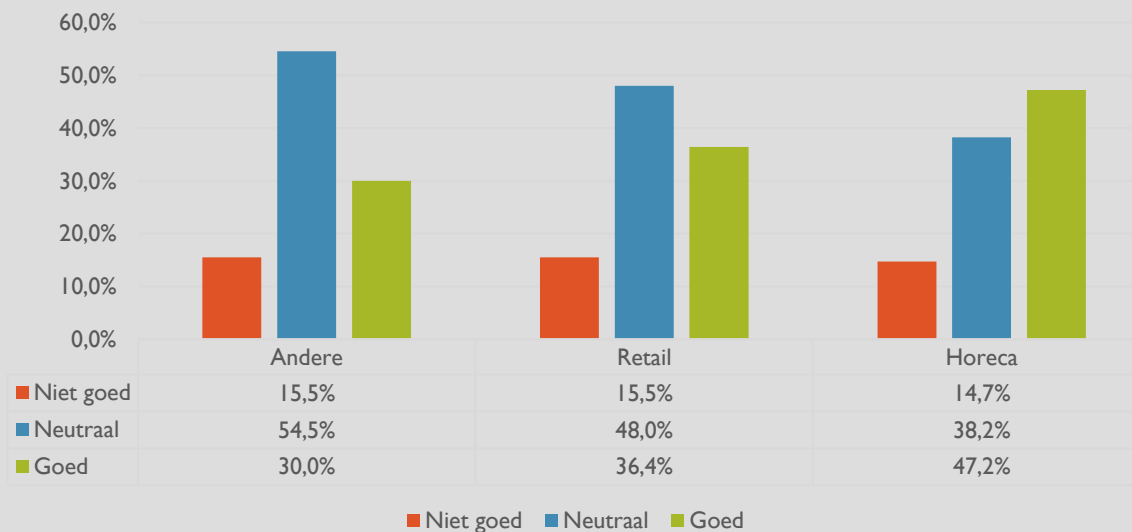
Binnen de horeca verwacht men bij een aanslepende coronacrisis het vaakst dat men maximaal één jaar zal overleven. De “andere” sectoren ondervinden het vaakst geen negatieve impact van corona.

ERVARING STEUNMAATREGELEN (N=2572)

De “andere” sectoren zijn het meest neutraal over de steunmaatregelen. In de horeca zijn de percepties over de steunmaatregelen meer uitgesproken positief dan in retail en andere sectoren.

ERVARING INTERACTIE EN SAMENWERKING MET LOKAAL BELEID (N=2497)

De horeca was het meest positief over de interactie en samenwerking met het lokaal beleid terwijl retail en andere sectoren meer neutraal waren.

MET WELKE INITIATIEVEN EN STEUNMAATREGELEN ZOU DE STAD/GEMEENTE U (VERDER) NA DE CORONACRISIS KUNNEN HELPEN?

(Meerdere antwoorden waren mogelijk)

Initiatief/steunmaatregel	Andere	Retail	Horeca
Geen	22,1%	9,7%	8,4%
Renteloze/interessante leningen voor ondernemingen in moeilijkheden	12,5%	12,6%	17,5%
Aankoopbonnen voor de bevolking (shop lokaal)	18,7%	47,5%	24,0%
Meer informatie over corona	5,4%	2,7%	4,5%
Ondersteuning in het voldoen aan de social distancing maatregelen	6,2%	6,5%	12,0%
Extra opleidingen	5,0%	2,6%	1,4%
Hulp in het uitbouwen van een online verkoop/dienstverlening	8,1%	8,0%	3,1%
Hulp in marketing en promotie (voorbeeld "shop lokaal")	15,6%	25,8%	11,6%
Gratis parkeren (waar nu betalend parkeren geldt)	14,7%	34,3%	26,5%
Belastingverminderingen	38,9%	38,0%	51,3%
Uitstel van betalingen	4,4%	4,2%	6,3%
Faciliteren grotere terrassen voor horeca	3,9%	3,4%	29,1%
Organisatie van jobbeurzen	4,0%	1,2%	2,0%
Lokale gunning van overheidsopdrachten	17,3%	13,0%	7,7%
Andere	7,2%	6,2%	7,7%

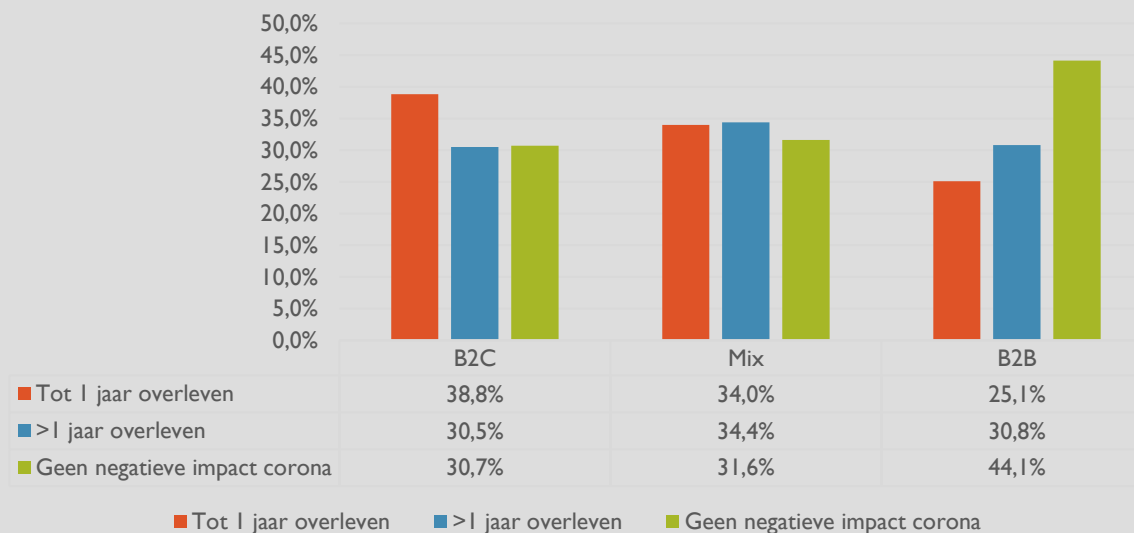
Belastingverminderingen worden in alle sectoren (maar het meest in de horeca) aangeduid als een belangrijke steunmaatregel. Veel retailzaken geven ook aan dat aankoopbonnen voor de bevolking en gratis parkeren hen zouden kunnen helpen.

TYPE CLIËNTEEL

- Verbanden tussen type cliënteel en gevolgen corona & plannen
- Verbanden tussen type cliënteel en evaluatie lokaal beleid

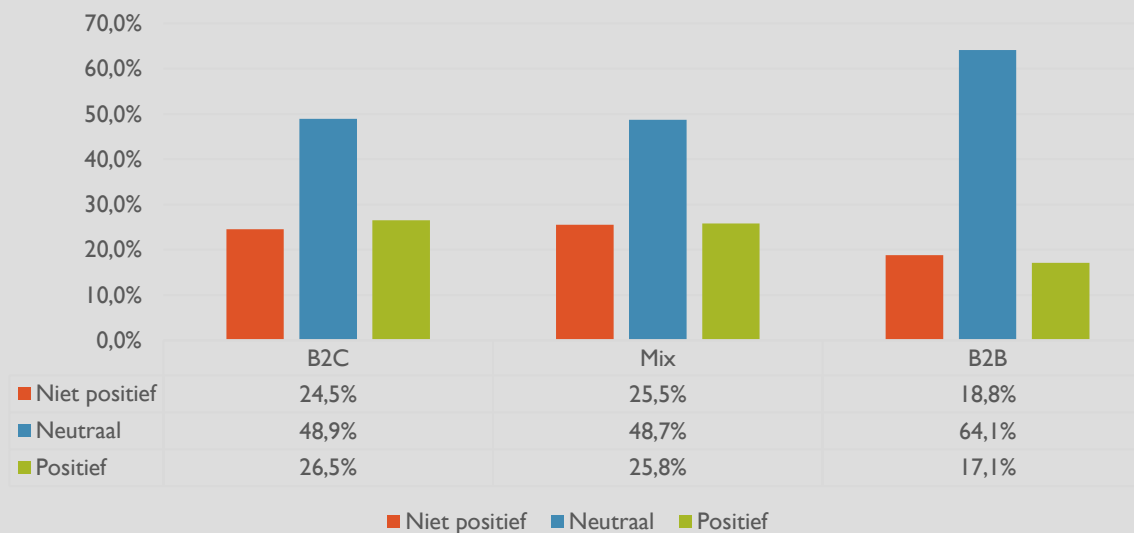
- B2C = Enkel of vooral consumenten
- Mix = 50% / 50%
- B2B = Enkel of vooral bedrijven

VERWACHTE IMPACT INDIEN DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT (N=2051)

B2C zaken hebben de meest negatieve verwachtingen: 38,8% verwacht maximaal 1 jaar te kunnen overleven bij een aanslepende coronacrisis. In B2B rapporteert een opvallend deel van de respondenten (44,1%) geen negatieve impact te zullen ondervinden van corona.

ERVARING STEUNMAATREGELEN (N=2607)

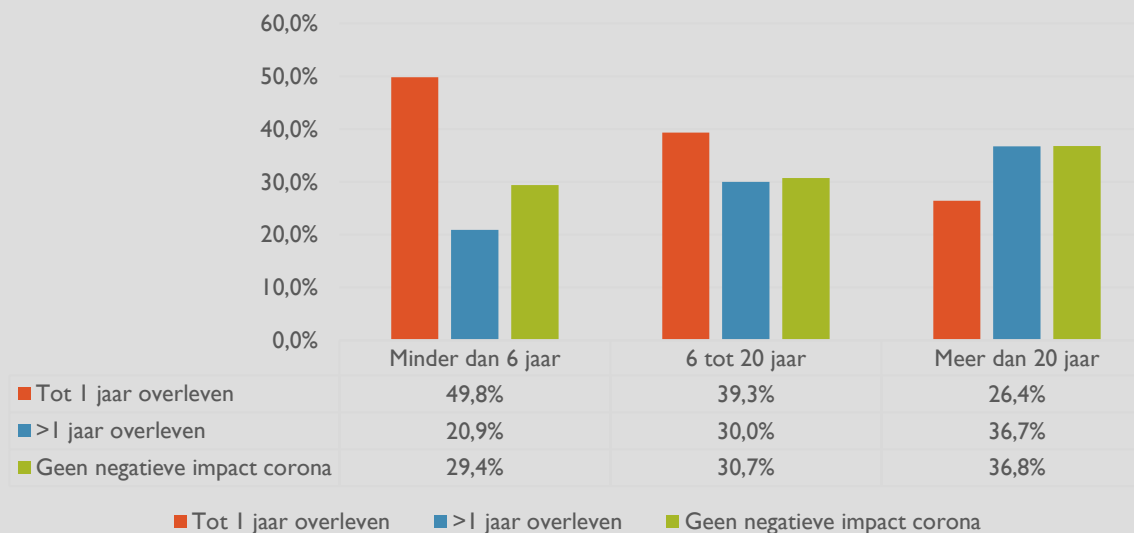

B2C en “mix” zaken zijn het meest uitgesproken over de steunmaatregelen (zowel positief als negatief), terwijl B2B eerder neutraal is.

AANTAL JAAR BESTAAN

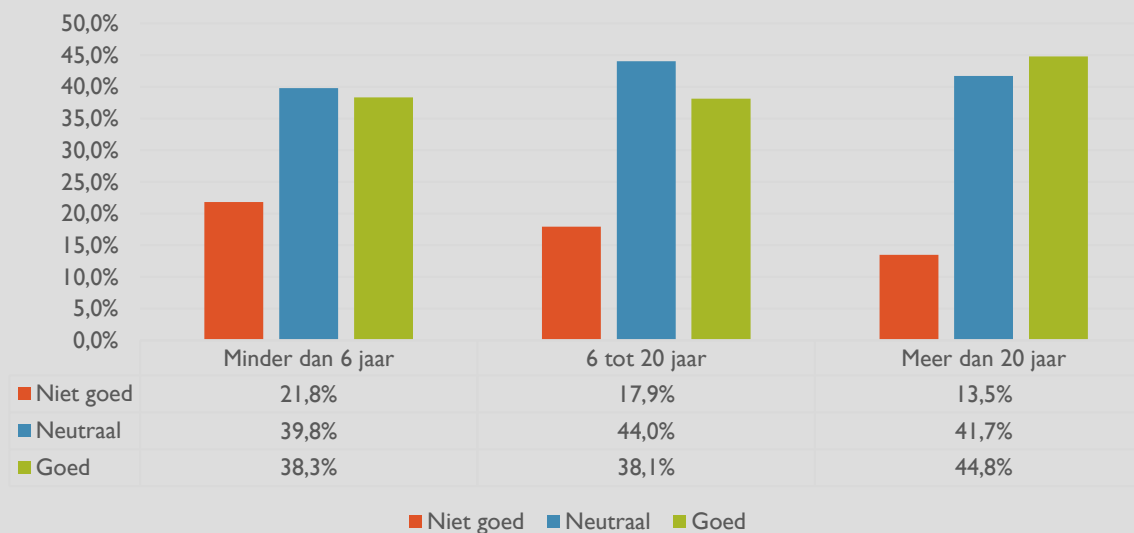
- Verbanden tussen aantal jaar bestaan en gevolgen corona & plannen
- Verbanden tussen aantal jaar bestaan en evaluatie lokaal beleid

VERWACHTE IMPACT INDIEN DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT (N=2051)

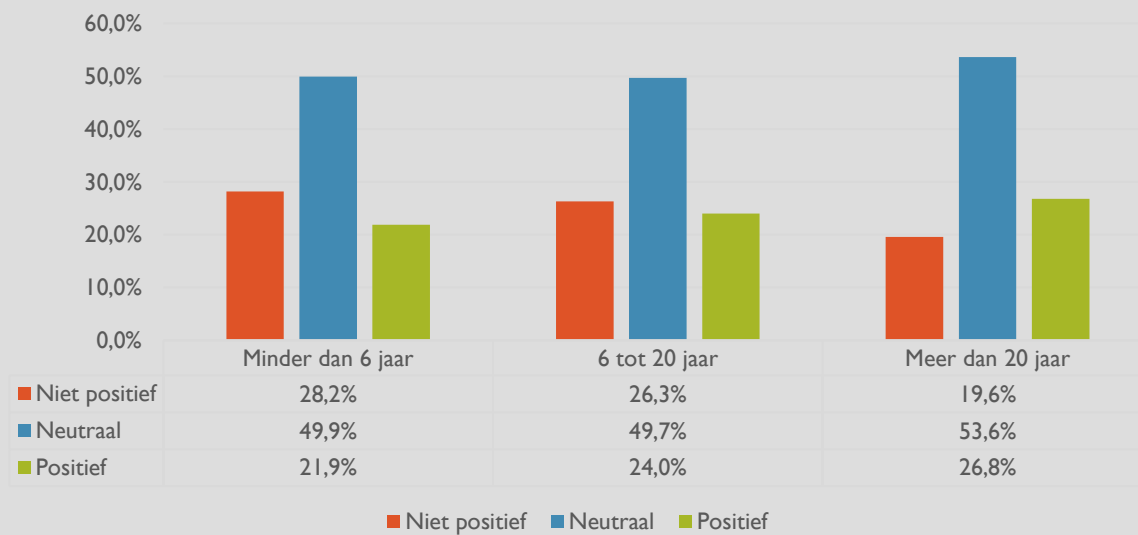
Jonge ondernemingen schatten hun overlevingskansen bij een aanslepende coronacrisis negatiever in dan oudere ondernemingen.

ERVARING COMMUNICATIE LOKAAL BELEID (N=2747)

Oudere ondernemingen ervaren de communicatie van het lokaal beleid positiever dan jongere ondernemingen.

ERVARING STEUNMAATREGELEN (N=2607)

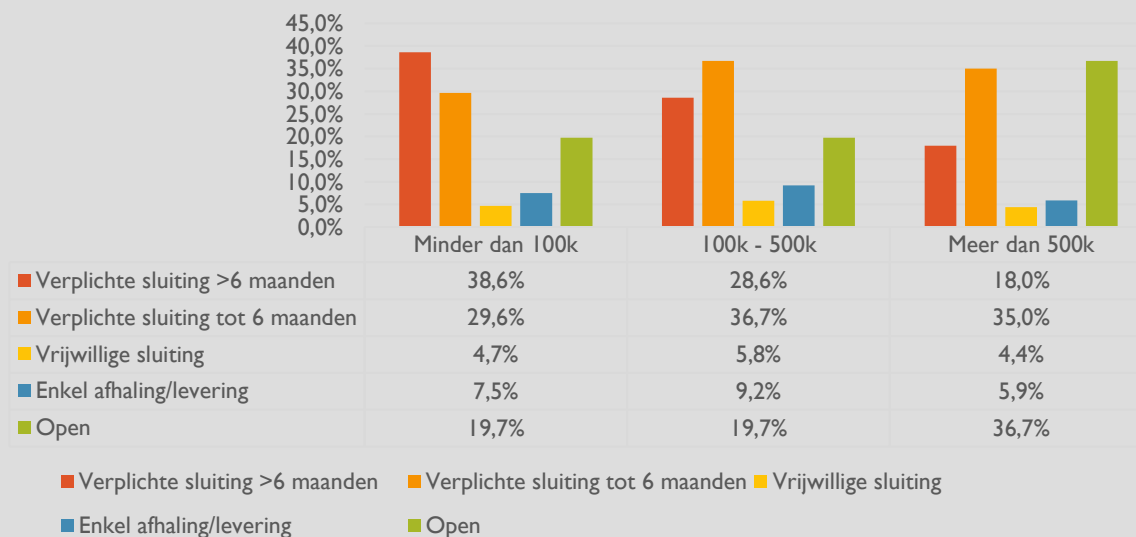

Oudere ondernemingen ervaren de steunmaatregelen positiever dan jongere ondernemingen.

OMZET VOOR CORONA

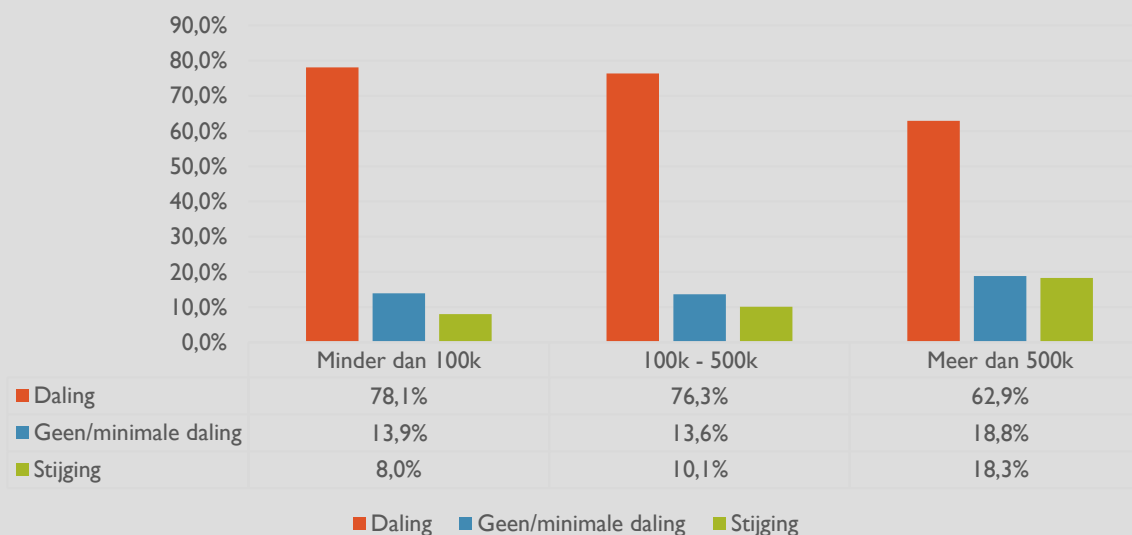
- Verbanden tussen omzet voor corona en gevolgen corona & plannen
- Verbanden tussen omzet voor corona en evaluatie lokaal beleid

STATUS ONDERNEMING TIJDENS “I JAAR CORONA” (N=1837)

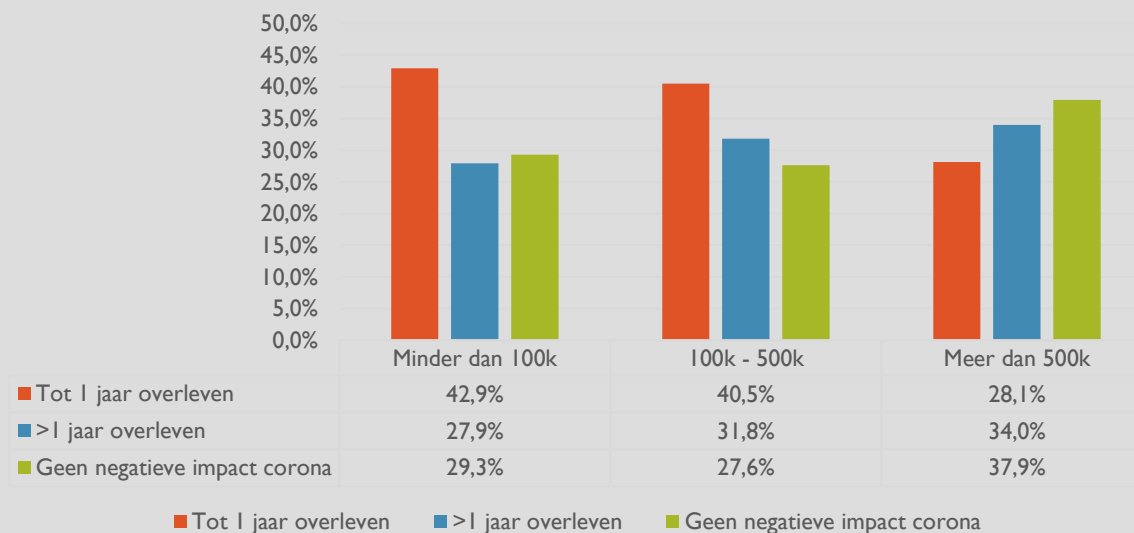
Ondernemingen met een omzet van >500k konden aanzienlijk meer open blijven dan kleinere ondernemingen.

OMZET TIJDENS “1 JAAR CORONA” (N=1879)

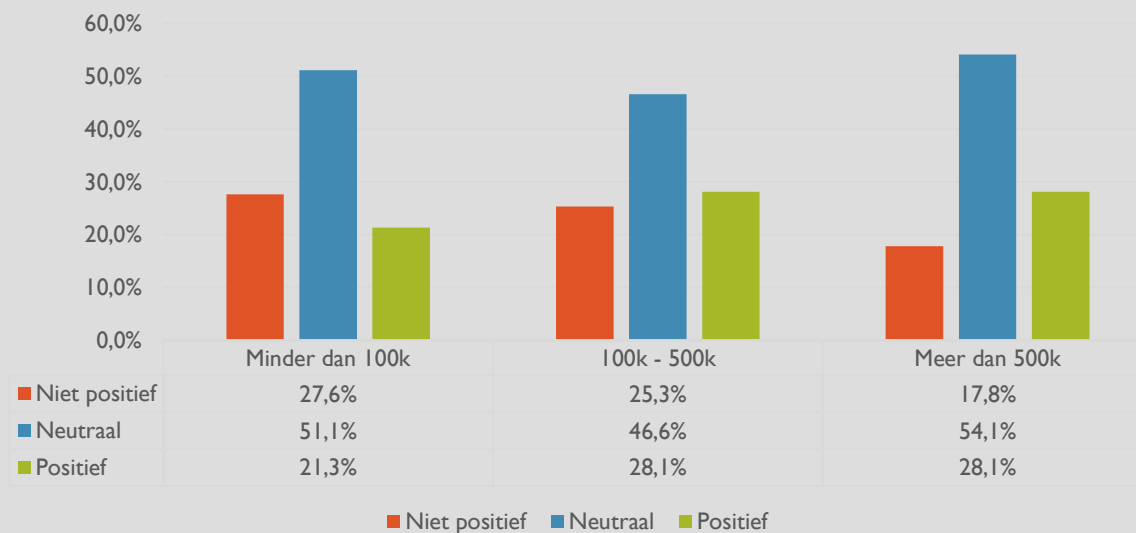
Kleine ondernemingen hadden vaker te kampen met een omzetsdaling dan grotere ondernemingen. Opvallend is ook dat 18,8% van de ondernemingen met een omzet van >500k een omzetstijging heeft gehad.

VERWACHTE IMPACT INDIEN DE CORONACRISIS OOK NA DE ZOMER (SEPTEMBER 2021) VOORTDUURT (N=1523)

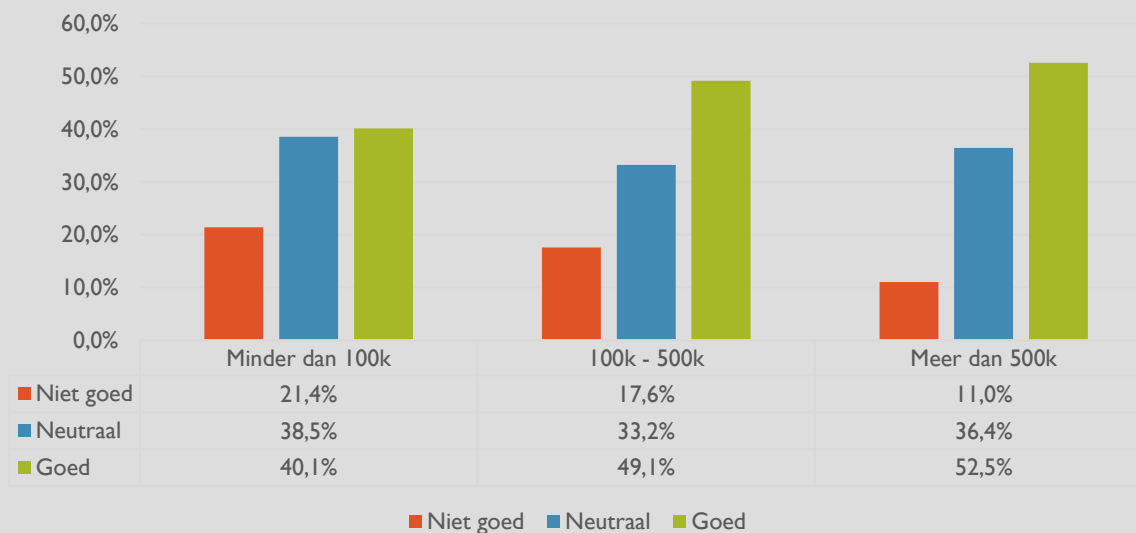
Hoe kleiner de onderneming, hoe negatiever de verwachtingen over een aanslepende coronacrisis.

ERVARING STEUNMAATREGELEN (N=1786)

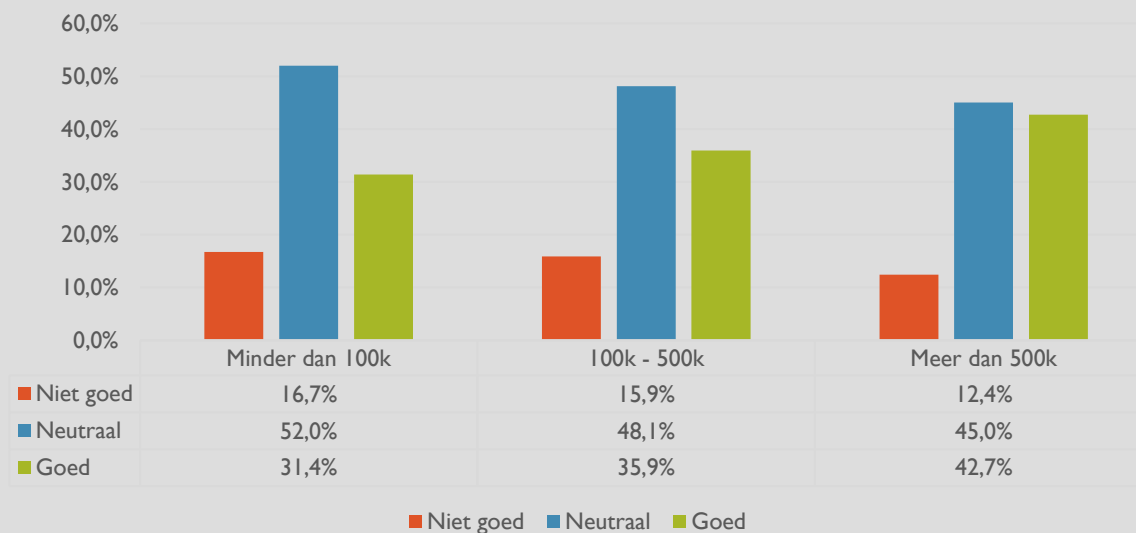
Ondernemingen met minder dan 100k omzet ervoeren de steunmaatregelen als minder positief dan grotere ondernemingen.

ERVARING CADEAUBONNEN (N=1054)

Ondernemingen met minder dan 100k omzet ervoeren de uitgegeven cadeaubonnen minder positief dan grotere ondernemingen.

ERVARING INTERACTIE EN SAMENWERKING MET LOKAAL BELEID (N=1740)

Hoe hoger de omzet voor corona, hoe positiever de interactie en samenwerking met het lokaal beleid werd ervaren.

KEY TAKE-AWAYS

KEY TAKE-AWAYS

- Bijna 40% van de respondenten rapporteerde een omzetsdaling van 50% of meer tijdens de coronacrisis. Bijna de helft van de ondernemers geeft aan geen blijvende kostenbesparingen te verwachten na corona.
- Bijna 20% van de ondernemers schat dat hun bedrijf bij een aanslepende coronacrisis (na september 2021) minder dan een jaar zal overleven. Ondernemers in centrumsteden schatten hun overlevingskansen bij een aanslepende coronacrisis negatiever in dan ondernemers in kleinere gemeenten. In kleine gemeenten zijn er relatief meer ondernemers die geen negatieve impact verwachten door corona.
- Tijdens het “jaar corona” waren er grote stijgingen (>10%) in het online aandeel van de omzet bij horeca, mixed, B2B, en jonge bedrijven, en bij ondernemingen met een omzet voor corona tot 500k.
- Centrumsteden deden het tijdens het afgelopen jaar slechter dan kleinere gemeenten op vlak van het aantal verplichte sluitingen, omzetsdalingen, vooruitzichten bij een aanslepende coronacrisis en het effect van de uitgegeven cadeaubonnen op de omzet.

KEY TAKE-AWAYS

- Jonge en kleine ondernemingen kenden vaker omzetzdalingen tijdens het jaar corona dan oudere en grotere ondernemingen. Ook ervoeren zij de communicatie van en interactie met het lokaal beleid, de steunmaatregelen en de uitgegeven cadeaubonnen doorgaans negatiever.
- De interesse in bepaalde steunmaatregelen is afhankelijk van de categorieën (cluster, sector, type cliënteel, etc.) maar belastingverminderingen worden over alle categorieën heen het vaakst aangeduid als steunmaatregel die ondernemers na de coronacrisis zou kunnen helpen.
- Retailondernemingen tonen ook een grote interesse in aankoopbonnen voor de bevolking en gratis parkeren (waar nu betalend parkeren geldt) terwijl horecabedrijven het faciliteren van grotere terrassen belangrijk achten.
- Ondernemingen in centrumsteden ervaren het gemeentelijk coronabeleid als negatiever dan kleinere steden en gemeenten
- Meer dan 60% van de ondernemers wenst geïnformeerd en betrokken te worden bij het gemeentelijk beleid t.o.v. ondernemers via een nieuwsbrief. Ook voor fysieke bijeenkomsten en een website is er veel interesse.

Q&A

UNIZO

- Wim Geirnaerd – Coördinator lokale belangenbehartiging
- Dankjewel! Voor gisteren, vandaag en morgen
- Enkele uitdagingen
 - Lokaal aanbestedingsbeleid
 - Werkgelegenheid
 - *Future proof* ondernemen

Stefan Thomas – Diensthoofd Economie VVSG

- Veerkrachtige steden en gemeenten
- Toekomst van en uitdagingen in het ondernemerslandschap
- Aanbod VVSG

Bedankt

Contact: info@lmov.be

Universiteit Antwerpen

